

j a a r v e r s l a g

Stichting Vervangingsfonds
en Bedrijfsgezondheidszorg
voor het Onderwijs

1 januari 2002 - 31 december 2002

Vervangingsfonds

INHOUD

VERSLAG VAN HET BESTUUR

Inleiding.....	7
Kengetallen	9
Resultaat.....	10

JAARREKENING

Balans.....	11
Rekening van baten en lasten	12
Toelichting op de balans.....	13
Toelichting op de rekening van baten en lasten	19
Accountantsverklaring	21

OVERIGE GEGEVENS

Premies.....	22
Controle Vervangingsfonds en Noodfonds.....	26

HET VERSLAG VAN WERKZAAMHEDEN 2002

1. INLEIDING	31
2. UITVOERING VAN DE VERVANGINGSBEKOSTIGING	32
2.1 Het reglement Vervangingsfonds.....	32
2.2 Vervangingspools	32
2.3 Het Noodfonds Primair Onderwijs.....	32
2.4 Gemoedsbezwaarden.....	32
2.5 Afwezigheids- en vervangingsregistratie	33
3. UITVOERING BELEID GERICHT OP TERUGDRINGEN VAN HET ZIEKTEVERZUIM EN ARBEIDSONGESCHIKTHEID	34
3.1 Deelconvenant 'verzuimbegeleiding en reïntegratie primair en voortgezet onderwijs'	34
3.1.1 Subsidie Individuele Reïntegratie.....	34
3.1.2 Zorgbemiddeling	35
3.1.3 Begeleiding van scholen door regioadviseurs	35
3.1.4 Voorlichtingscampagne	35
3.2 Deelconvenant 'preventie psychische belasting (werkdruk) primair en voortgezet onderwijs'	35
3.2.1 Subsidie voorkoming uitval onderwijspersoneel	35
3.2.2 Tijdelijke uitbreiding subsidie Aanvullend Pakket voor laag verzuim scholen	36
3.3 Subsidie Aanvullend Pakket	36
3.4 Landelijke taken	36
3.4.1 Algemene activiteiten.....	36
3.4.2 Kwaliteit Arbo-dienstverlening.....	39
3.4.3 Regioadvisering	40
3.4.4 Productontwikkeling en -implementatie.....	40
3.4.5 Voorlichting.....	40
4. TOEKOMSTIG BELEID	42
5. BEZWAAR EN BEROEP	43
5.1 Commissie bezwaarschriften	43
5.2 De bezwaarschriften.....	44
5.2.1 Aantallen.....	44
5.2.2 Frequentie	45
5.2.3 Onderwerpen	46
5.3 De beroepschriften	46
5.4 Intern klachtrecht	49
6. HET ALGEMEEN BESTUUR EN HET DAGELIJKS BESTUUR	50
6.1 Samenstelling Algemeen Bestuur.....	50
6.2 Samenstelling Dagelijks Bestuur.....	51
6.3 Interne Organisatie.....	51
7. ADRESSEN	52

COLOFON

UITGAVE

Stichting Vervangingsfonds en
Bedrijfsgezondheidszorg voor
het Onderwijs

ILLUSTRATIES

Marc Donkers, Schimmert

VORMGEVING

ARC vormgeving, Schimmert

DRUKWERK

Valkdruk, Valkenburg

Een goede ambiance op scho

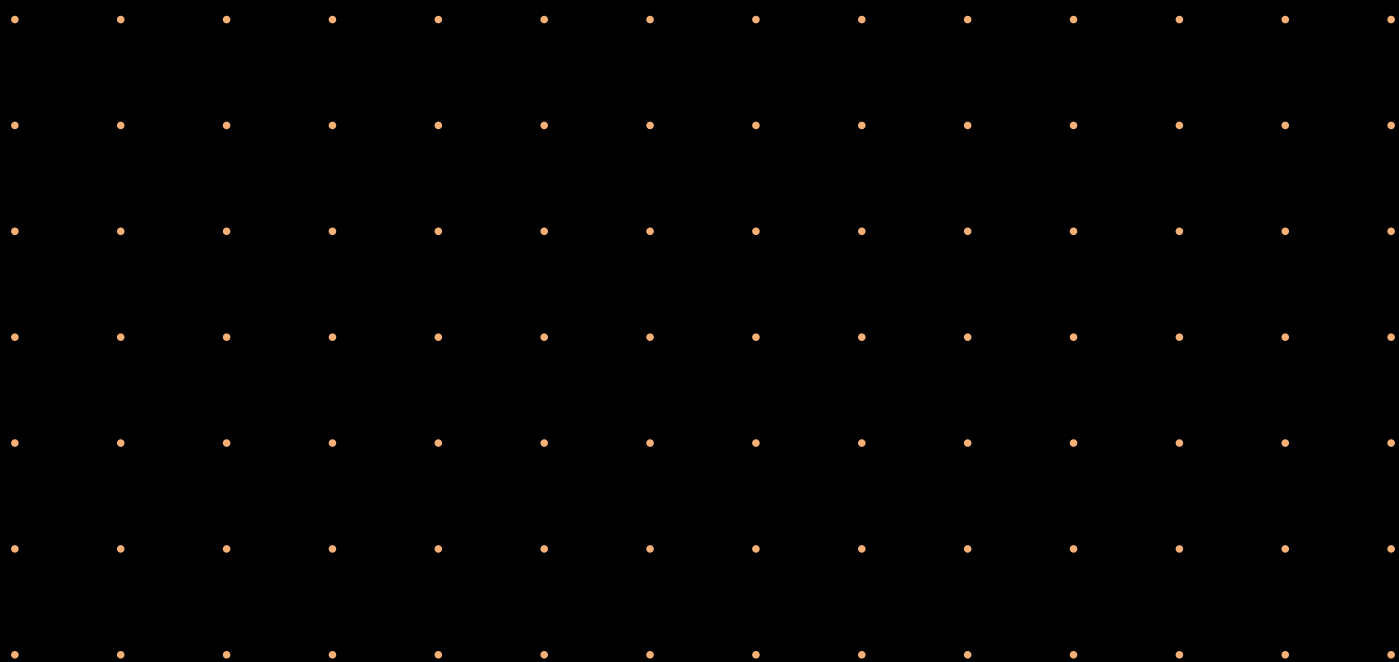
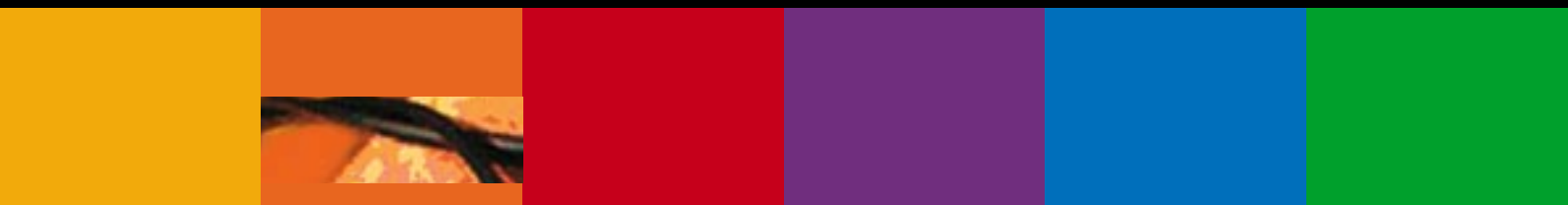
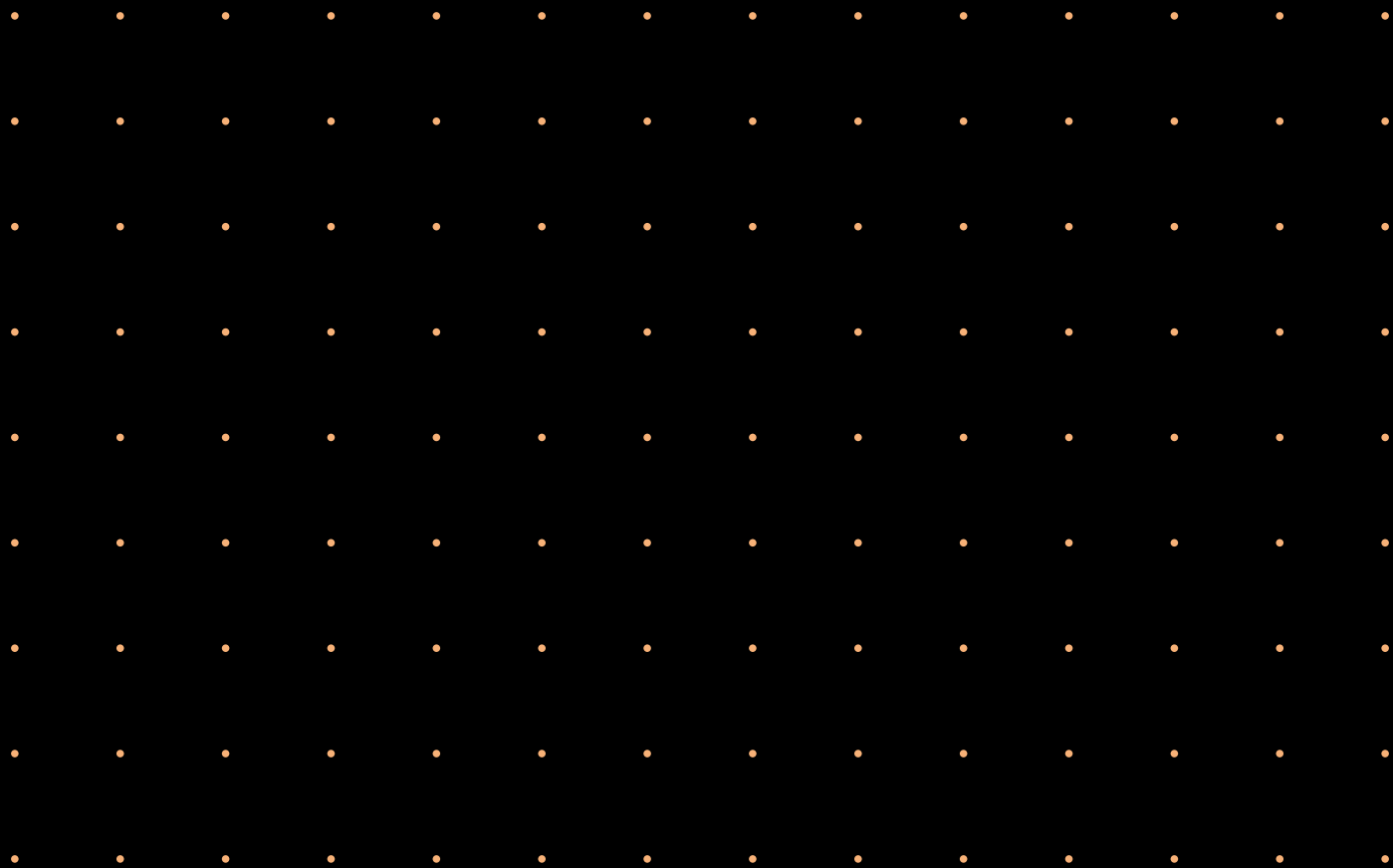
ol draagt bij aan een gezonde wer

de sfeer.

ttieve invloed heeft op

omgeving. Door goed te **communiceren** kweek je meer begrip, wat een pb

AMBIANCE

VERSLAG VAN HET BESTUUR

INLEIDING

Van januari tot en met december is het ziekteverzuim in het Primair en Voortgezet Onderwijs in het verslagjaar maand na maand verder afgenomen. Jarenlang was er sprake van een toename van het verzuim; de daling is ingezet in het najaar van 2001. Inmiddels kan er dus wel van een forse trendbreuk worden gesproken. Als er één ontwikkeling in het jaar 2002 is die het verdient om er in de jaarrekening van het Vervangingsfonds uitgelicht te worden, dan is het deze wel.

In een tijd van oplopende tekorten aan personeel in de onderwijssector, met alle extra druk die dat legt op het zittende personeel, zou namelijk een verdere stijging van het ziekteverzuim geen verbazing hebben gewekt.

Hoe is de onderwijssector er in geslaagd deze positieve ontwikkeling in gang te zetten?

Er is nog geen alomvattende studie verschenen die hier een volledig sluitende verklaring voor geeft. Duidelijk is wel dat het omslagpunt gemarkeerd wordt door het in 2000 tussen sociale partners enerzijds en de bewindslieden van Onderwijs en Sociale Zaken anderzijds gesloten Arboconvenant voor het Onderwijs. De uitvoering van de deelconvenanten voor het Primair en Voortgezet Onderwijs is aan het Vervangingsfonds opgedragen.

Geconstateerd kan worden dat de arboconvenanten het onderwerp ziekteverzuim in het onderwijs nadrukkelijk "op de agenda" hebben geplaatst. De in de convenanten afgesproken concrete maatregelen zijn in 2000 en 2001 geïmplementeerd en begonnen in 2001 hun eerste vruchten af te werpen. De in het convenant afgesproken taakstelling – een daling van het verzuim met 1%-punt – was voor het Primair Onderwijs in mei 2003 gerealiseerd; naar verwachting volgt het Voortgezet Onderwijs enkele maanden later.

Uit een aantal inmiddels verschenen onderzoeken en (deel-)evaluaties komt het beeld naar voren dat een succesvolle aanpak van het ziekteverzuim ten minste de volgende ingrediënten dient te bevatten:

- Het onderwerp vergt de nodige aandacht en prioriteit van iedereen in de organisatie, zowel van (zieke) werknemers, directie als bestuur. In het onderwijs heeft verzuim de nodige prioriteit gekregen, mede vanwege de tekortenproblematiek. Inmiddels zijn velen wel van het besef doordrongen dat een succesvolle aanpak van het ziekteverzuim een effectieve en efficiënte manier is om de tekortenproblematiek aan te pakken. De daling van het ziekteverzuim met 1%-punt heeft de tekortenproblematiek met ruim 1500 voltijdbanen doen verminderen.
- Naast aandacht en prioriteit moet het onderwijsveld ook kunnen beschikken over de middelen en mogelijkheden om het verzuim daadwerkelijk aan te pakken. Ook daarin kon in het kader van de arboconvenanten in de afgelopen jaren worden voorzien. Alle scholen hebben meer financiële armslag gekregen om kwalitatief betere dienstverlening van arbo-diensten in te kopen. Voor specifieke knelpunten kon een beroep worden gedaan op subsidies van het Vervangingsfonds. Het is verbazingwekkend om te constateren hoe effectief een traditioneel subsidie-instrument tegenwoordig nog kan zijn. Een voorwaarde is natuurlijk wel dat een dergelijk instrument snel en met zo weinig mogelijk administratieve rompslomp kan worden ingezet. Als daaraan wordt voldaan dan blijkt dat met een relatief gering bedrag kan worden bereikt dat (vaak langdurig) zieken weer terugkeren op hun arbeidsplek en daarna ook niet weer uitvallen.

- And last but not least moeten scholen desgewenst een beroep kunnen doen op deskundige ondersteuning bij de aanpak van de verzuimproblematiek. Tot grote tevredenheid van het onderwijsveld wordt daarin voorzien door de regio-adviseurs van het Vervangingsfonds. Met name bij die honderden scholen die door hen gedurende een langere tijd worden begeleid valt een aanmerkelijke daling (gemiddeld genomen een halvering) van het verzuim te constateren. Het Arboconvenant maakte het (financieel) mogelijk om het aantal regio-adviseurs dat al bij het fonds in dienst was te verdubbelen.

Is de klus geklaard, nu de taakstelling van het convenant is gerealiseerd?

Het antwoord op die vraag luidt ontkenkend. Inmiddels is in de onderwijs-cao een nieuwe taakstelling afgesproken, namelijk het terugdringen van het verzuim tot het niveau van 1997. Dat moet voor 2005 zijn gerealiseerd. In de cao zijn hiervoor ook extra middelen uitgetrokken ten bedrage van € 5 mln.

Een belangrijke randvoorwaarde is ook het op peil houden van de door de regioadviseurs gevormde ondersteuningsstructuur. In het verslagjaar heeft het bestuur van het Vervangingsfonds besloten om het aantal regio-adviseurs vooralsnog op het huidige niveau te handhaven.

De daling van het ziekteverzuim is ook van invloed op de financiële situatie van het Vervangingsfonds. Geconstateerd kan worden dat in reële termen gemeten in het verslagjaar een stabilisatie van het niveau van de vervangingsuitgaven is opgetreden.

Aan de inkomstenkant valt de vermindering van de WAO-inkomsten op; het is echter onaannemelijk dat de daling van het ziekteverzuim al in die mate doorwerkt in een verminderd beroep op de WAO. Er zijn aanwijzingen dat de invoering van de Wet Verbetering Poortwachter en het strengere keuringsregime hebben bijgedragen aan de lagere instroom in de WAO.

Het jaar 2002 kon worden afgesloten met een positief resultaat. Daarbij dient te worden bedacht dat het bestuur van het fonds ook in 2002 in de gelegenheid was om de toeslagen die scholen in het kader van het premiedifferentiatiesysteem (VDS) verschuldigd zijn, te mitigeren. Desalniettemin zag het bestuur van het Vervangingsfonds zich ook in 2002 genoodzaakt om met het VDS een aanmerkelijk bedrag uit het scholenveld op te halen, waar geen rijksvergoeding voor de desbetreffende besturen tegenover staat.

Met de minister van Onderwijs is afgesproken dat de opgebouwde reserves de komende jaren gedeeltelijk kunnen worden aangewend om scholen via een bonussysteem positief te stimuleren om hun ziekteverzuim verder terug te dringen en uit dien hoofde minder vervangingskosten te maken.

Door de politieke ontwikkelingen in het verslagjaar is het wetsontwerp met betrekking tot de opheffing van de verplichte aansluiting van het Voortgezet Onderwijs bij het Vervangingsfonds nog niet door het parlement behandeld. Wanneer dat wel het geval zal zijn, was ten tijde van het vaststellen van de jaarrekening nog niet bekend.

Bij het fonds heeft het denken over de toekomstige inrichting van de vervangingsbekostiging echter niet stilgestaan. Momenteel wordt een nadere verkenning uitgevoerd naar de mogelijkheden om schoolbesturen meer variatie te bieden in het niveau waarop men de waarborging van de bekostiging wil regelen.

De gedachtevorming hierover is nog niet afgerond. Nog dit jaar tijd zal echter de mening van het onderwijsveld worden gepeild.

In 2002 was het tien jaar geleden dat het Vervangingsfonds werd opgericht. Een lange tijd voor een organisatie waarvan het bestuur altijd als belangrijkste uitgangspunt heeft gehanteerd dat het fonds in stand moet blijven zolang het een meerwaarde voor de aangesloten schoolbesturen heeft. Het Vervangingsfonds is er voor de scholen en niet omgekeerd.

De bijdrage die is geleverd aan de vermindering van het ziekteverzuim, de gezonde financiële situatie en de discussie over structuurwijzigingen vormen in de ogen van het bestuur de bewijzen dat het fonds nog volop "in het leven" staat. Het bestuur ziet de toekomst dan ook met vertrouwen tegemoet.

Dr. G.J. van der Top
voorzitter

KENGETALLEN

	ULTIMO 2002	ULTIMO 2001	ULTIMO 2000
DEELNEMERS AANGESLOTEN BIJ HET VERVANGINGSFONDS:			
Bevoegde gezagsorganen	2.132	2.260	2.452
Onderwijsinstellingen	8.452	8.579	8.687
Premiepercentages:			
WPO	6,75	6,75	6,86
WEC	6,75	6,75	6,86
WVO II	5,18	5,18	5,18
VO	2,17	2,17	2,33
Opslagpercentages:			
WPO	6,75	6,75	6,86
WEC	6,75	6,75	6,86
WVO II	5,18	5,18	5,18
VO	2,12	2,12	2,12

RESULTAAT

Over de periode van 1 januari 2002 tot en met 31 december 2002 heeft de Stichting Vervangingsfonds en Bedrijfsgezondheidszorg voor het Onderwijs per saldo een positief resultaat geboekt van € 10,109 miljoen.

De specificatie luidt als volgt:

	x € 1.000,00
Vervangingsfonds	11.012
Noodfonds	(770)
Bedrijfsgezondheidszorg	(133)
Totaal resultaat	10.109

Gerelateerd aan de 'omzet' van het fonds – gemeten in termen van betaalde vervangingsdeclaraties – bedraagt het positieve resultaat over 2002 circa 2,5%.

Het streven van het fonds is er op gericht dat inkomsten en uitgaven jaarlijks in principe aan elkaar gelijk zijn. Daarbij dient te worden bedacht dat het uiteindelijke financiële resultaat de uitkomst is van een zeer complex proces, waarbij verschillende prijs- en volume-effecten zowel aan de inkomstenkant als aan de uitgavenkant een rol spelen.

De ervaring heeft geleerd dat de omvang van de vervangingsuitgaven moeilijk voorspelbaar is. Aan de inkomstenkant vormt het feit dat het fonds zowel premie- als WAO-inkomsten heeft, een complicerende factor. De WAO-inkomsten hebben de afgelopen jaren grote fluctuaties vertoont. Bij de premievaststelling dient het fonds niet alleen rekening te houden met de te verwachten uitgaven en met de WAO-inkomsten, maar ook met de opslag die schoolbesturen ontvangen van het ministerie van OCenW. Afsproken is namelijk dat premie en opslag in principe aan elkaar gelijk zijn.

Ten opzichte van het jaar 2001 – toen er een positief resultaat werd behaald van ruim € 52 miljoen – is het resultaat over 2002 beduidend lager. Er is echter sprake van een vertekend beeld omdat het resultaat over 2001 sterk beïnvloed werd door een tweetal dotaties (een dotatie door het ministerie van OCenW van circa € 14 miljoen en een dotatie door het Participatiefonds van circa € 16 miljoen).

Het bestuur van het Vervangingsfonds heeft besloten om het resultaat op de 'business' van het fonds van € 11,012 miljoen als volgt te besteden.

- een bedrag van € 10 miljoen wordt toegevoegd aan de reserves Vervangingsfonds-activiteiten;
- het restant wordt toegevoegd aan de Reserves Vervangingsfonds-uitvoering.

Tevens is besloten om het negatieve resultaat Noodfonds en Bedrijfsgezondheidszorg ten laste te brengen van de respectievelijke reserves Noodfonds-activiteiten en BGZ.

Zoals bij de Toelichting op de rekening van Baten en Lasten nader wordt toegelicht hebben het Bestuur van het Vervangingsfonds en de Minister van OCenW in april 2003 een meerjarenakkoord gesloten met betrekking tot de toekomstige financiering van het fonds.

In dat kader zijn afspraken gemaakt met het ministerie over de besteding van bestaande reserves ten behoeve van een solvabiliteitsbuffer, een aanvullende buffer, arbocontracten en een voorziening voor drie jaar te besteden in drie gelijke delen aan bonussen voor scholen die relatief weinig vervangingskosten declareren (VDS).

JAARREKENING

BALANS PER 31 DECEMBER 2002 *alle bedragen x € 1.000,00*

	31/12/02	31/12/01		31/12/02	31/12/01
Activa			Passiva		
			Reserves		
			Vervangingsfonds-activiteiten	61.998	51.998
Kortlopende vorderingen			Noodfonds-activiteiten	5.614	6.384
Debiteuren	26.344	22.792	Vervangingsfonds-uitvoering	6.293	5.281
Overige vorderingen	914	730	Noodfonds-uitvoering	609	609
			BGZ	6.185	6.318
	27.258	23.522		80.699	70.590
			Langlopende schulden		
			Schulden	18.152	20.420
Liquide middelen			Kortlopende schulden		
Rekening-courant ABP	4.243	70.406	Crediteuren	4.354	3.754
Deposito's u/g	87.131	9.947	Overige schulden	16.543	9.175
Overige geldmiddelen	1.116	64			
	92.490	80.417		20.897	12.929
Totaal	119.748	103.939	Totaal	119.748	103.939

REKENING VAN BATEN EN LASTEN

OVER DE PERIODE 1 JANUARI 2002 T/M 31 DECEMBER 2002

Alle bedragen x € 1.000,00

	1 jan 2002	1 jan 2001
	t/m	t/m
	31 dec 2002	31 dec 2001
OPBRENGSTEN		
Premies	348.698	338.443
WAO-gelden	67.997	82.053
Overige opbrengsten	27.446	25.975
	444.141	446.471
AANSPRAKEN		
Vervangingsfonds	407.799	398.687
Noodfonds	141	(16)
BGZ	11.480	10.561
Arbocontracten	6.732	6.831
	426.152	416.063
Uitvoerings- en overige apparaatskosten	(7.880)	(7.678)
Dotatie OCenW	-	13.613
Dotatie PF	-	15.882
Resultaat	10.109	52.225

TOELICHTING OP DE BALANS

ACTIVA

31-12-2002

31-12-2001

KORTLOPENDE VORDERINGEN

Debiteuren

Het saldo kan als volgt worden gespecificeerd:

- WAO	14.840	10.684
- afkoop verplichting inzet frictie-opslag	-	(2.427)
- premie en premiedifferentiatie	11.504	14.535
Totaal	26.344	22.792

Overige vorderingen

De samenstelling van de post overige vorderingen is als volgt:

- interest	123	133
- derden	1	-
- ministerie van OCenW (vooruit ontvangen subsidie)	-	(40)
- ministerie van SZW (nog te ontvangen subsidies)	790	637
Totaal	914	730

LIQUIDE MIDDELEN

Rekening-courant ABP

Via deze rekening-courant vindt de in- en excasso met betrekking tot de activiteiten van Vervangingsfonds en Noodfonds plaats. De tegoeden zijn direct opeisbaar en zijn rentedragend.

Deposito's u/g

Dit betreft per ultimo 2002 een vijftal deposito's, de rentevergoeding is voor twee deposito's 3,15%, voor twee 2,90% en voor één 2,92%.

Overige geldmiddelen

De samenstelling van deze post is als volgt:

Postbankrekening inzake Vervangingsfonds en Noodfonds	971	16
Postbankrekening inzake BGZ	145	48
Totaal	1.116	64

De genoemde Postbankrekeningen zijn de werkkassen van de organisatie.

De saldi op de vermelde Postbankrekeningen betreffen direct opeisbare tegoeden bij de Postbank N.V.

PASSIVA

2002

2001

RESERVES

Vervangingsfonds-activiteiten

Deze reserve betreft gereserveerd vermogen ter financiering van de Vervangingsfonds-activiteiten.

De reserve wordt gemuteerd met het aan de vervangingsfonds-activiteiten toegewezen resultaat over het boekjaar.

Het verloop van de reserve is als volgt:

Saldo begin boekjaar	51.998	3.296
Resultaat boekjaar	10.000	48.702
Saldo einde boekjaar	61.998	51.998

Noodfonds-activiteiten

Deze reserve betreft gereserveerd vermogen ter financiering van de noodfonds-activiteiten. De reserve wordt gemuteerd met het aan de noodfonds-activiteiten toegewezen resultaat over het boekjaar.

Het verloop van de reserve is als volgt:

Saldo begin boekjaar	6.384	6.547
Resultaat boekjaar	(770)	(163)
Saldo einde boekjaar	5.614	6.384

Vervangingsfonds-uitvoering

De reserve betreft gereserveerd vermogen ter financiering van de uitvoeringsactiviteiten. De reserve wordt gemuteerd met het aan de uitvoeringsactiviteiten toegewezen resultaat over het boekjaar.

Het verloop van de reserve is als volgt:

Saldo begin boekjaar	5.281	2.939
Resultaat boekjaar	1.012	2.342
Saldo einde boekjaar	6.293	5.281

Noodfonds-uitvoering

De reserve betreft gereserveerd vermogen ter financiering van de uitvoeringsactiviteiten.

De reserve wordt gemuteerd met het aan de uitvoeringsactiviteiten toegewezen resultaat over het boekjaar.

Het verloop van de reserve is als volgt:

Saldo begin boekjaar	609	642
Resultaat boekjaar	-	(33)
Saldo einde boekjaar	609	609

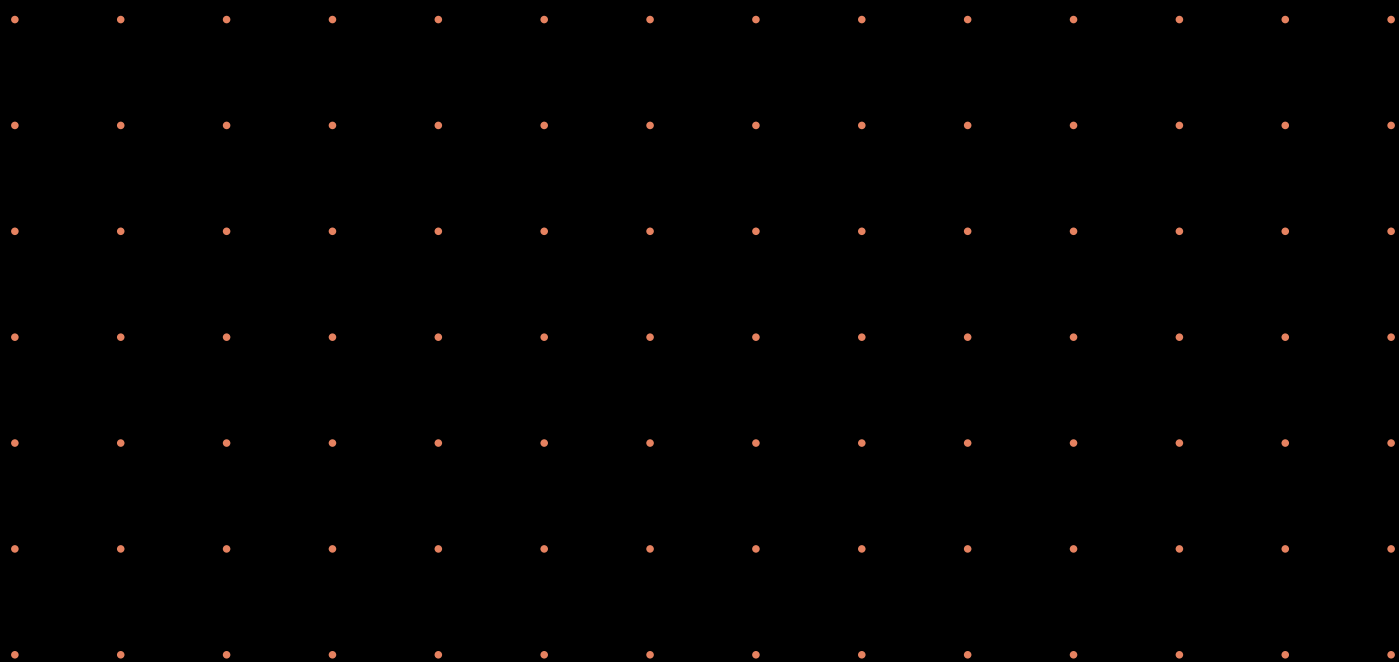
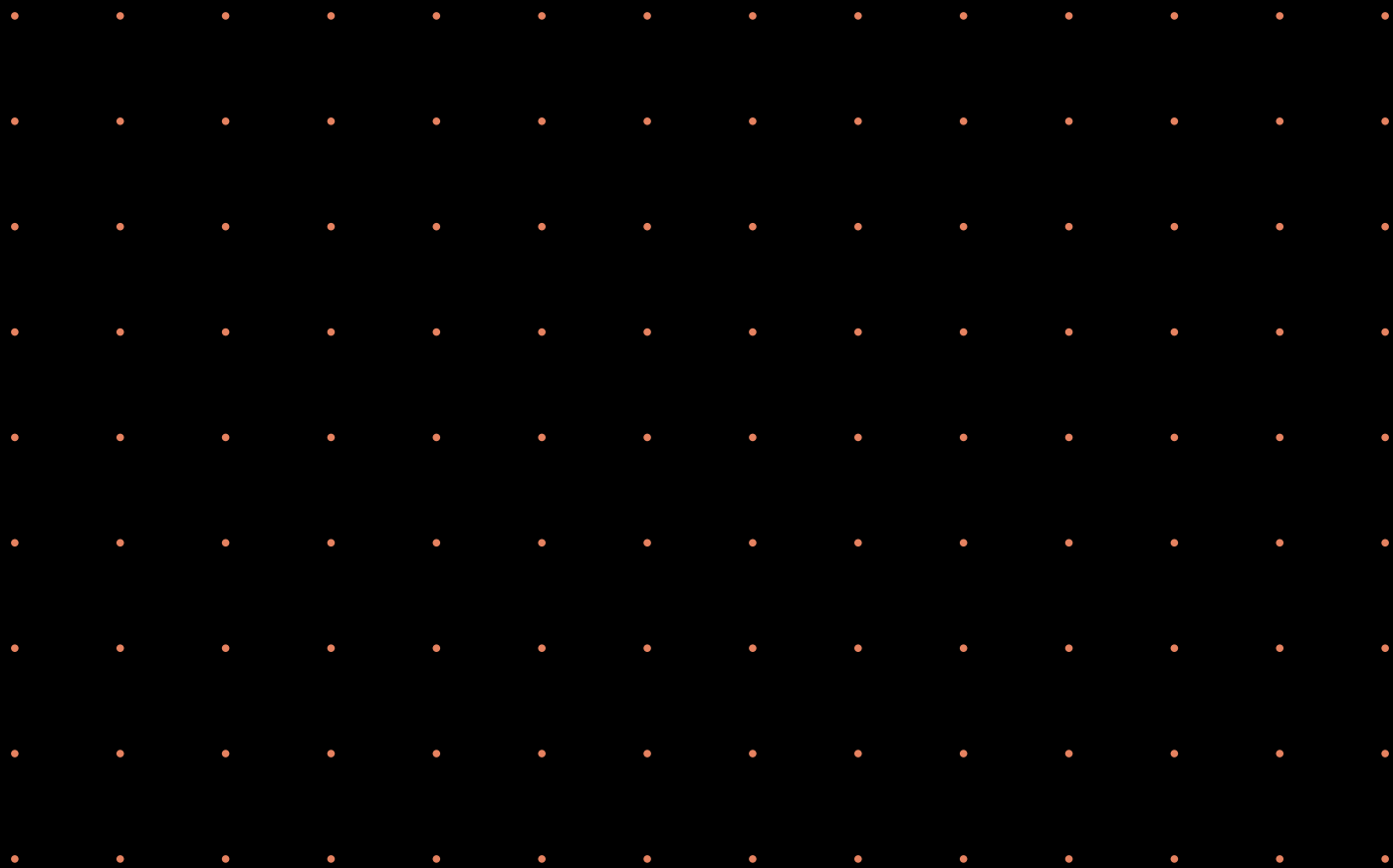
COMMUNICATIE

samenwerking. Maak problemen bijvoorbeeld op het gebied van verzuim bespreekbaar.

communicatie is de basis voor goede

Een open en helder

31-12-2002

31-12-2001

BGZ

De reserve betreft gereserveerd vermogen ter financiering van de BGZ activiteiten.

De reserve wordt gemuteerd met het aan de BGZ activiteiten toegewezen resultaat over het boekjaar.

Het verloop van de reserve is als volgt:

Saldo begin boekjaar	6.318	4.941
Resultaat boekjaar	(133)	1.377
Saldo einde boekjaar	6.185	6.318

LANGLOPENDE SCHULDEN**Schulden**

Het saldo kan als volgt worden gespecificeerd:

- Participatiefonds (1)	4.538	4.538
- Participatiefonds (2)	13.614	6.807
- OCenW (3)	-	9.075
Totaal	18.152	20.420

Ad (1): Lening ten behoeve van Arboconvenanten.

Het betreft een achtergestelde lening waarop geen rentekosten in rekening worden gebracht. Deze lening, aangegaan in 2000, moet binnen een termijn van vijf jaar en uiterlijk 1 januari 2006 terugbetaald worden.

Ad (2): Lening ten behoeve van Arbocontracten voor schoolbesturen.

Het betreft een achtergestelde lening waarop geen rentekosten in rekening worden gebracht. Deze lening dient voor 1 januari 2006 afgelost te worden.

Ad (3): Van de renteloze lening van OCenW is € 4,990 miljoen betrokken in de subsidieverstrekking, het overige deel ad € 4,085 miljoen dient voor 31 december 2003 terugbetaald te zijn en is op balansdatum overgeheveld naar de kortlopende schulden.

31-12-2002

31-12-2001

KORTLOPENDE SCHULDEN

Crediteuren

Het saldo kan als volgt worden gespecificeerd:

- vervangingsuitkeringen	4.129	3.206
- subsidies Aanvullend Pakket, Voorkoming Uitval Onderwijspersoneel en Individuele Reïntegratie	225	548
Totaal	4.354	3.754

Overige schulden

De samenstelling van de post overige schulden is als volgt:

- vooruit ontvangen subsidie ministerie van OCenW	2.482	-
- lening OCenW (1)	4.085	-
- gereserveerde bedragen inzake subsidies Aanvullend Pakket	1.382	1.913
- gereserveerde bedragen inzake subsidies Individuele Reïntegratie	5.540	3.586
- gereserveerde bedragen inzake subsidies Voorkoming Uitval Onderwijspersoneel	951	285
- aangegane verplichtingen BGZ	103	192
- schuld aan derden	101	5
- nog te betalen apparaatskosten	1.899	3.194
Totaal	16.543	9.175

Ad (1): Het betreft een renteloze lening die voor 31 december 2003 terugbetaald dient te zijn. In 2002 is een deel van deze lening betrokken in de subsidieverstrekking door OCenW.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

In de reglementen is bepaald dat door de aangesloten instellingen ontvangen WAO-uitkeringen en VOA vergoedingen aan het Vervangingsfonds worden afdragen. De wettelijke grondslag van de desbetreffende bepalingen in de reglementen voor het schooljaar 1998-1999 is in 2003 in twee uitspraken van de arrondissementsrechtbank Utrecht bestreden. Het bestuur heeft tegen deze beslissingen beroep aangetekend bij de Raad van State. Op het moment van vaststellen van de onderhavige jaarrekening liepen deze procedures nog. Zowel de uitkomst ervan als de eventuele consequenties voor andere schoolbesturen en volgende schooljaren is derhalve onbekend, zodat geen voorziening in de jaarrekening is opgenomen.

TOELICHTING OP DE REKENING VAN BATEN EN LASTEN

OPBRENGSTEN

Premies

Voor boekjaar 2002 kan onderstaande verdeling per sector worden gemaakt :

Onderwijs- Sector	Premies Verplicht	Premies Vrijwillig	VDS(1)	Totaal 2002
PO	256.632	4.243	11.831	272.706
VO	60.780	-	15.212	75.992
Totaal	317.412	4.243	27.043	348.698

- (1) de opbrengsten van de actie premiedifferentiatie 2001/2002 zijn voor 7/12 toegewezen aan boekjaar 2002;
de opbrengsten van de actie 2002/2003 zijn voor 5/12 toegewezen aan 2002.

	2002	2001
--	------	------

Overige opbrengsten

Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

Subsidies Ministerie van OCenW inzake VF-activiteiten (1)	4.278	3.060
Subsidies Ministerie van OCenW inzake NF-activiteiten	-	577
Subsidies Ministerie van OCenW en SZW inzake BGZ-activiteiten (2)	11.901	10.855
Subsidie vervangingspools vanuit het Noodfonds	901	756
Onttrekking uit het Noodfonds voor vergoeding vervangingspools	(901)	(756)
Opslag afkoop frictie	2.445	3.827
Rentebaten (3)	2.598	1.659
Subsidies Ministerie van OCenW inzake VF-uitvoering	4.487	4.260
Subsidies Ministerie van OCenW inzake BGZ-uitvoering	1.737	1.737
Totaal	27.446	25.975

2002

2001

Ad (1):

- Vervangingspools	907	-
- Opleiding schoolleiders	2.813	2.814
- Opleiding adjunct-directeuren	558	246
Totaal	4.278	3.060

Ad (2):

- Aanvullend pakket	6.082	6.081
- Individuele Reïntegratie	944	1.611
- Verlenging Individuele Reïntegratie	975	-
- Voorkoming Uitval Onderwijspersoneel	777	465
- Zorgbemiddeling	545	545
- Voorlichtingscampagne	167	286
- Inzet instrumenten	181	102
- Projectorganisatie uitvoering deelconvenanten	579	-
- Regioadvisering deelconvenanten	340	454
- Onderzoek Instrumentontwikkeling en Coördinatie *	1.311	1.311
Totaal	11.901	10.855

* BGZ ontvangt een subsidie van € 3,048 miljoen, waarvan € 1,311 miljoen wordt ingezet voor Onderzoek Instrumentontwikkeling en Coördinatie. De overige € 1,737 miljoen wordt gebruikt voor de uitvoering BGZ.

Ad (3):

Rentebaten rekening-courant VF	1.978	825
Rentebaten rekening-courant NF	313	427
Rentebaten werkkas VF	49	36
Rentebaten werkkas BGZ	258	371
Totaal	2.598	1.659

Dit betreft de rente-opbrengsten van de uitzettingen op de geldmarkt van de rekening-courant VF/NF en de girorekeningen bij de Postbank N.V.

Gebeurtenissen na balansdatum

In april 2003 heeft het bestuur een akkoord bereikt met het Ministerie van OCenW over meerjarenafspraken ten aanzien van de voeding van het Vervangingsfonds met ingang van het schooljaar 2003-2004. In het meerjarenakkoord is afgesproken dat de reserves van het Vervangingsfonds in het schooljaar 2003-2004 worden afgebouwd tot het niveau van 5% (€ 19 mln) van de gemiddelde omzet van de laatste 3 jaar. Vanaf dat moment kent de solvabiliteitsbuffer een bandbreedte van 3 tot 6% van dit gemiddelde. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat ultimo het boekjaar de solvabiliteitsbuffer op het niveau van het midden van de bandbreedte in stand blijft. Mocht tijdens het boekjaar blijken dat het exploitatieresultaat buiten de overeengekomen bandbreedte zal komen dan worden premie- en opslagpercentage (zo nodig tussentijds) aangepast. Ter vermindering van mogelijk tijdelijke insolventie wordt een aanvullende reservebuffer van € 10 miljoen.

Het premiedifferentiatiesysteem van het fonds wordt aangepast in die zin dat de malus die de scholen zelf betalen, binnen het macro-budget (gedeeltelijk) via bonussen wordt teruggegeven aan scholen die relatief weinig vervangingskosten declareren. Voor de financiering van deze bonussen wordt in 2003 een voorziening van € 28 miljoen toegestaan die over drie jaar in gelijke delen aan dit doel zal worden besteed. De prikkelwerking van het VDS zal over die jaren gelijk blijven aan het niveau van 2002.

ACCOUNTANTSVERKLARING

Accountants
Kantoren Parkweg
Parkweg 22
Maastricht
Postbus 1864
6201 BW Maastricht

Tel: (043) 3513513
Fax: (043) 3513510
www.deloitte.nl

**Deloitte
& Touche**

Datum
30 juni 2003

Behandeld door
W.S.P. Moonen RA

Kenmerk
03.369

Accountantsverklaring

Opdracht

Wij hebben de in dit rapport opgenomen jaarrekening 2002 van Stichting Vervangingsfonds en bedrijfsgezondheidszorg voor het Onderwijs te Rotterdam gecontroleerd. De jaarrekening is opgesteld onder verantwoordelijkheid van de leiding van de stichting. Het is onze verantwoordelijkheid een accountantsverklaring inzake de jaarrekening te verstrekken.

Werkzaamheden

Onze controle is verricht overeenkomstig in Nederland algemeen aanvaarde richtlijnen met betrekking tot controleopdrachten. Volgens deze richtlijnen dient onze controle zodanig te worden gepland en uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen onjuistheden van materieel belang bevat. Een controle omvat onder meer een onderzoek door middel van deelwaarnemingen van informatie ter onderbouwing van de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. Tevens omvat een controle een beoordeling van de grondslagen voor financiële verslaggeving die bij het opmaken van de jaarrekening zijn toegepast en van belangrijke schattingen die de leiding van de stichting daarbij heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening. Wij zijn van mening dat onze controle een deugdelijke grondslag vormt voor ons oordeel.

Oordeel

Wij zijn van oordeel dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van het vermogen op 31 december 2002 en van het resultaat over 2002 in overeenstemming met in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving en voldoet aan de wettelijke bepalingen inzake de jaarrekening zoals opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW.

Deloitte & Touche
Accountants
Voor deze

-W.S.P. Moonen RA

Deloitte
Touche
Tohmatsu

Deloitte & Touche Accountants is een Maatschap van besloten (beroeps)vennootschappen.

OVERIGE GEGEVENS

PREMIES

Reguliere premies

Alle bij het Vervangingsfonds aangesloten bevoegde gezagsorganen dragen maandelijks premie af. Deze premie wordt geheven over het coördinatieloon sociale verzekering van alle in dienst van het bevoegd gezag werkzame personeelsleden met dien verstande dat in het primair onderwijs alleen het van rijkswege bekostigde personeel onder de wettelijk verplichte aansluiting bij het Vervangingsfonds valt.

In het schooljaar 2001-2002 zijn de volgende premiepercentages geldig:

- Voor instellingen Primair Onderwijs: 6,75%
- Voor instellingen vallende onder de Wet op de Expertise Centra (WEC): 6,75%
- Voor instellingen vallende onder deel II van de Wet op het Voortgezet Onderwijs (WVO II): 5,18%
- Voor instellingen Voortgezet Onderwijs: 2,17%

Voornoemde percentages gelden ook voor het schooljaar 2002-2003.

Het reglement Primair Onderwijs biedt verder de mogelijkheid om personeel dat uit eigen middelen van het bevoegd gezag wordt bekostigd, vrijwillig bij het Vervangingsfonds aan te melden. Ingaande het schooljaar 2002-2003 maken 550 bevoegde gezagsorganen van deze mogelijkheid gebruik. De premie die betaald wordt voor de vrijwillige aansluiting bij het Vervangingsfonds is gelijk aan de reguliere premie.

Vervangingsbijdrage-Differentiatiesysteem

De sociale partners in het onderwijs hebben bij de instelling van het Vervangingsfonds ook de verplichting op zich genomen om in de formatiebudgetsector van het onderwijs (toen nog het PO en het VO) maatregelen te nemen die gericht zijn op het terugdringen van het ziekteverzuim en het arbeidsongeschiktheidsvolume. Aanvankelijk was het de bedoeling om ter realisatie van deze doelstellingen een bonus-malussysteem in te voeren. Het bestuur van het Vervangingsfonds heeft uiteindelijk voor een ander systeem gekozen: het Vervangingsbijdrage-Differentiatiesysteem (VDS). De kern van dit systeem is dat scholen worden ingedeeld in treden. De indeling gebeurt op basis van de verhouding tussen de gedeclareerde vervangingskosten in verband met afwezigheid wegens ziekte en de aan het Vervangingsfonds verschuldigde vervangingsbijdrage. Hoe schever deze verhouding, hoe hoger de verschuldigde toeslag. In de toepassing van dit systeem wordt overigens onderscheid gemaakt tussen de onderwijssectoren. Per (sub)sector gelden per trede andere toeslagpercentages. Daarbij is rekening gehouden met de draagkracht van de scholen.

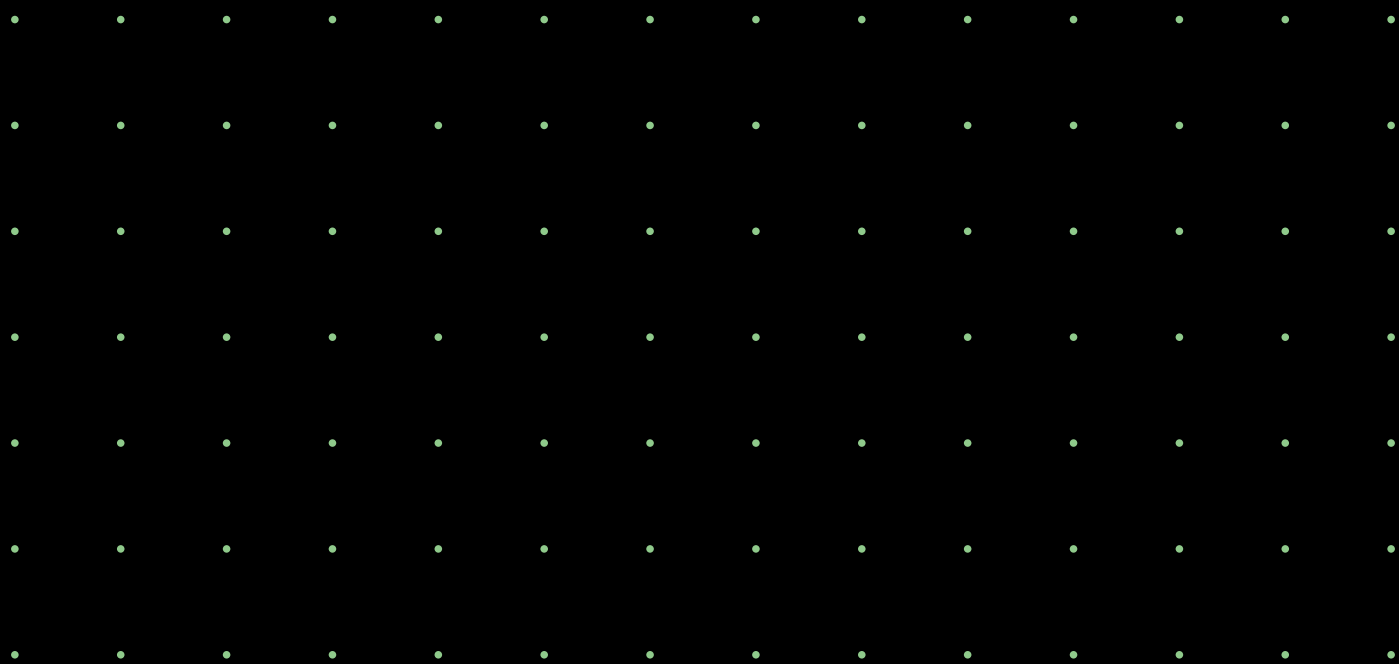
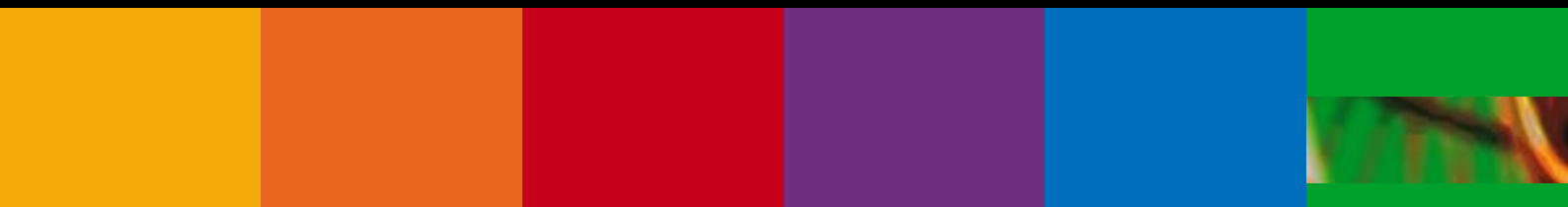
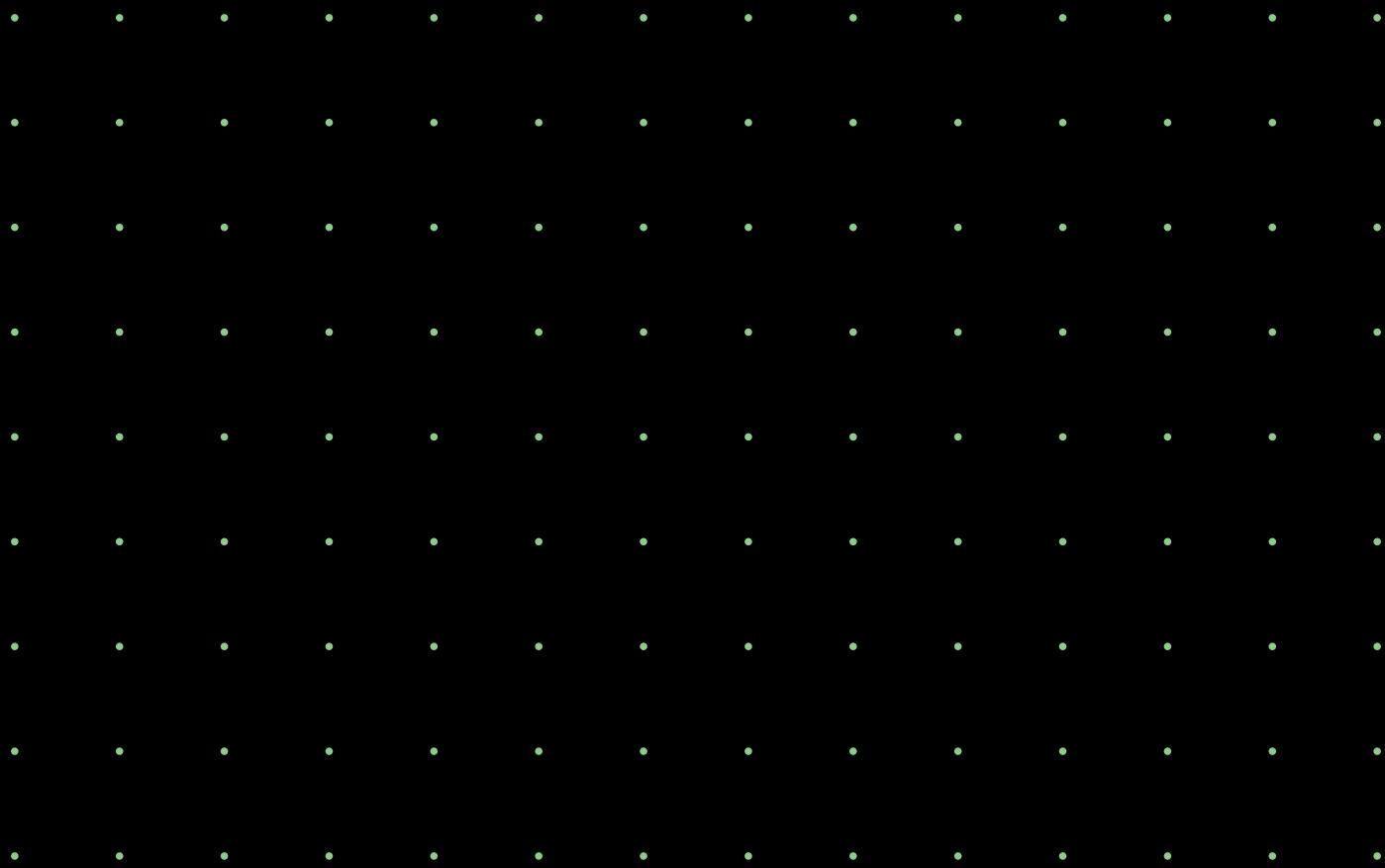
De voor de VDS-opbrengst 2002 relevante reglementsbepalingen (in het reglement 2001/2002 en 2002/2003) zijn niet gewijzigd. De tredengrenzen alsook de toeslagpercentages zijn gelijk gebleven. Ruim de helft van alle schoolbesturen is ingedeeld in trede 0, hetgeen inhoudt dat er geen toeslag hoeft te worden betaald. Een deel van deze besturen maakt aanspraak op premierestitutie. De rest van de besturen is dus ingedeeld in trede 1 of hoger waarmee een toeslag is verschuldigd. Het aantal besturen dat een toeslag moet betalen ligt daarmee iets lager dan vorig jaar.

Door fusies van scholengemeenschappen wordt samenwerking en teambuilding steeds ingewikkelder.

Een sterk team pakt werken **werkdruk** gezamenlijk aan.

SAMMENWERKING

Het Algemeen Bestuur van de Stichting Vervangingsfonds en Bedrijfsgezondheidszorg voor het Onderwijs heeft ook dit schooljaar besloten de vastgestelde toeslagen in het kader van de premiedifferentiatie niet in hun volle omvang op te leggen. Besloten is de op basis van het geldende reglement Vervangingsfonds vastgestelde toeslagpercentages te korten met 0,25%-punt. Rekening houdend met het vorenstaande ziet het overzicht van de tredenindeling er voor het schooljaar 2002-2003 als volgt uit (bedragen in euro):

Trede	PO		WVO II		VO	
	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
0 (<50%)	526	-1.518.855	30	-77.416	30	-240.534
0	712		25		91	
1	96	813.612	1	1.504	64	499.055
2	142	4.540.792	2	29.347	84	6.330.105
3	131	4.966.910	7	192.309	37	5.630.230
4	113	2.908.283	4	81.396	27	3.063.742
5	71	1.016.114	9	189.209	6	1.010.179
6	19	236.407	1	26.947	2	105.842
7	16	206.513				
Totalen		13.169.776		443.296		16.398.619

De totale bruto-opbrengst van de tredenindeling bedraagt ongeveer 30 miljoen euro.

WAO-gelden

Sinds 1992 maken de uitkeringen wegens ziekte en arbeidsongeschiktheid t.b.v. het onderwijspersoneel deel uit van de voeding van het Vervangingsfonds. Het fonds ontleent zijn aanspraak hierop aan de aanspraak die de Minister van OCenW op deze uitkeringen heeft, omdat het reguliere onderwijspersoneel ook bij ziekte en arbeidsongeschiktheid integraal van rijkswege wordt bekostigd. Nadat de AAW-claims en de WAO-conforme betalingen rechtstreeks naar het Vervangingsfonds zijn geleid, is met de invoering van de WAO voor overheid- en onderwijspersoneel per 1 januari 1998 een nieuwe regeling noodzakelijk geworden. In het Primair Onderwijs is, parallel aan het Reglement een regeling getroffen die er in voorziet dat de WAO-gelden die door UWV/USZO worden uitbetaald aan de bevoegde gezagsorganen, toch ten goede komen aan het Vervangingsfonds. Inmiddels dragen de bevoegde gezagsorganen Primair Onderwijs per kwartaal het saldo van de WAO-gelden af aan het Vervangingsfonds. Voor wat betreft het Voortgezet Onderwijs worden de WAO-gelden door de UWV/USZO grotendeels rechtstreeks aan het Vervangingsfonds overgemaakt. Alleen daar waar het bevoegd gezag de UWV/USZO hiertoe niet heeft gemachtigd, dient het bevoegd gezag zelf voor afdracht aan het Vervangingsfonds zorg te dragen.

CONTROLE VERVANGINGSFONDS EN NOODFONDS

Reikwijdte van de controle

Bij de instelling van het Vervangingsfonds in 1992 is besloten tot een intensieve controle op de afgedragen premies en de ingediende vervangingsdeclaraties door de uitvoeringsorganisatie. Daartoe zijn in de administratie van het Vervangingsfonds en in het CASO-systeem een aantal voorzieningen getroffen. In de Reglementen en Bestuursvoorschriften van het Vervangingsfonds en het Noodfonds is een grondslag voor controle gecreëerd en zijn bepalingen opgenomen m.b.t. de inrichting van de administratie op de scholen en administratiekantoren.

De controle van het Vervangingsfonds richt zich op de premiebetaling, de vervangingsdeclaratie met inbegrip van de relatie tussen de vervanger en de afwezige, de Noodfonds-uitkeringen en op alle andere zaken die verband houden met de activiteiten van de Stichting Vervangingsfonds en Bedrijfsgezondheidszorg voor het Onderwijs. De controle die in het kader van het Vervangingsfonds plaatsvindt, is financieel-administratief van aard en richt zich niet op medische gegevens. Wel wordt sinds twee jaar gecontroleerd of er in geval van afwezigheid wegens ziekte langer dan zes weken, er door de Arbo-dienst een verklaring is afgegeven dat de afwezigheid daadwerkelijk verband houdt met ziekte. Hiertoe heeft een aanpassing van de bestuursvoorschriften plaatsgevonden. Afhankelijk van de mogelijkheden vindt de controle plaats in combinatie met controlewerkzaamheden voor ABP en UWV/USZO; sinds 1996 is ook de premiecontrole t.b.v. het Participatiefonds in die combinatie betrokken.

De reikwijdte, de inhoud en de diepgang van de controles zijn afgestemd met het ministerie van OCenW (i.c. de accountantsdienst van dat departement).

Controle-elementen

De eerste controle bestaat uit een geheel van systematische en administratieve beoordelingen van de premieafdrachten en de declaraties. Deze controles vinden plaats bij de verwerking van periodieke verantwoordingen, afdrachten van premies en declaraties, bij jaarlijkse eindafrekeningen en bij incidentele afdrachten en declaraties. De verwerking van de gegevens in de geautomatiseerde systemen levert een groot aantal signalen op van uiteenlopend belang en betekenis. Daar waar relevant worden deze signalen teruggelegd naar de betrokken onderwijsinstellingen en na terugkoppeling vindt correctie plaats.

Daarnaast vindt er regulier controle plaats bij de onderwijsinstellingen op basis van systeemsignalen, deels als gevolg van willekeurige selecties. Hiermee wordt bereikt dat ieder bevoegd gezag gemiddeld één maal in de vijf jaar onderwerp van controle is, waarbij niet alle declaraties worden gecontroleerd, maar slechts een steekproef daaruit. Een beperkt deel van de controle capaciteit wordt ingezet voor bijzondere opdrachten als specifieke aandachtsgebieden, nieuwe regelgeving en systeemaanpassing, omvangrijke nadeclaraties, vermoedens van onregelmatigheden etc. Noodfondstoekenningen worden integraal na de eindafrekening gecontroleerd. Incidentele tussentijdse controle beperkt zich dan tot controle op het mutatiegedrag, op de inzet van uit het Noodfonds bekostigd personeel voor vervanging, enzovoorts.

Voor de controle in het veld wordt gebruik gemaakt van een controleprogramma dat rekening houdt met de omvang en de kwaliteit van de administratiekantoren en schooladministraties. In de jaarrekeningcontrole worden nadrukkelijk scholen gecontroleerd, in de andere veldcontroles worden administratiekantoren eventueel volledig gecontroleerd. Afhankelijk van meegegeven controleopdrachten is die controle dan vooral gericht op specifieke aspecten. De reguliere controle vindt zo actueel mogelijk plaats. Voorheen werd in principe het laatst verstreken kwartaal gecontroleerd. Inmiddels is het controleprogramma aangepast in die zin dat thans ook over een langere periode beoordeling plaatsvindt van de rechtmatigheid van ingediende declaraties (overigens wordt maximaal vijf jaar teruggegaan).

De controle omvat verder een jaarlijkse steekproef uit het totale scholenbestand van het Vervangingsfonds deel uitmakend van de jaarrekeningcontrole door de externe accountant. In dit verband worden steeds 200 scholen integraal gecontroleerd voor wat betreft de afgedragen premie, de declaraties en de afgedragen WAO-gelden.

Tenslotte zijn er specifieke controles bij wijze van bijzondere opdracht. Als daartoe aanleiding bestaat (bijvoorbeeld naar aanleiding van een signaal) vindt er een gerichte controle plaats.

Er zijn voor het controleapparaat in het boekjaar 2002 13 FTE ingezet, los van de ondersteuning en nabewerking door de uitvoeringsorganisatie van het fonds. Met de steekproefcontrole 2002 zijn op jaarbasis 4,8 FTE gemoeid.

Controlebevindingen

Van alle controles wordt een rapportage opgemaakt die wordt verwerkt in een voor bezwaar vatbare beslissing aan het bevoegd gezag. In ongeveer 40% van de in 2002 ontvangen rapportages werd melding gemaakt van fouten met betrekking tot de regelgeving van het Vervangingsfonds of Noodfonds. In totaal werd naar aanleiding van de regulier ingestelde controles een bedrag van 0,5 miljoen euro gevorderd. Vorig jaar was hiermee een zelfde bedrag gemoeid. Overigens zij opgemerkt dat dit bedrag nadien naar beneden toe is bijgesteld als gevolg van bezwaarschriften en herzieningsverzoeken.

De aangetroffen fouten bij de reguliere controle zijn veelal dezelfde zoals die ook in de jaarrekeningcontrole worden aangetroffen, zij het dat ingeval van controle over een langere periode ook fouten als gevolg van structurele tekortkomingen in de administratieve organisatie van de gecontroleerde instellingen aan het licht komen. Voor wat betreft het Vervangingsfonds gaat het om een grote verscheidenheid van fouten (bijvoorbeeld vervanging van adv-uren, vervanging niet tijdig beëindigd, te veel uren gedeclareerd), veelal met vrij beperkte financiële consequenties. Omvangrijke financiële consequenties zijn er aan de orde indien er sprake is van vervangingsdeclaraties zonder geldige titel zoals in het geval van conflictsituaties, vervanging gedeclareerd wegens ziekte terwijl er kennelijk van ziekte geen sprake is, vervanging nadat de termijn van 30 maanden voor vervangingsbekostiging is verstreken en gebruik van een onjuiste declaratiecode in CASO.

Uitkomsten steekproefcontrole

De steekproef omvatte 200 door de externe accountant aselekt gestoken scholen. De gehanteerde toetsingsnormen zijn in alle gevallen de bestuursvoorschriften en de reglementen Vervangingsfonds geweest alsmede de door de externe accountant vastgestelde controle-, tolerantie en materialiteitsnormen (1% voor het VF) met een betrouwbaarheid van 95%. Voor de beoordeling is de regressieschattermethode gebruikt. De controle op de premieafdrachten Vervangingsfonds levert een geschatte maximale fout op van 0,11% (€ 363.040,-) en een geschatte verwachte fout van 0,06% (€ 202.556,-). Daarmee wordt ruimschoots aan de gestelde normen voldaan.

De controle op de netto loonkosten declaraties Vervangingsfonds levert een geschatte maximale fout op van 2,58% (€ 10.502.287,-) en een geprojecteerde fout van 1,75% (€ 7.145.713,-).

Deze controlebevindingen vormen voor het bestuur van het fonds aanleiding om zich op korte termijn te beraden over mogelijke verbeteringen in het declaratiesysteem of in de controle-systematiek zodanig dat de foutenmarge – zoals tot op heden gebruikelijk – de grens van 1% niet overschrijdt.

Beoordeling uitkomsten

Voor een goede beoordeling van de uitkomsten van de steekproefcontrole is een korte toelichting op zijn plaats. Het declaratiesysteem van het Vervangingsfonds is gebaseerd op het principe van de "just in time" betaling via het CASO-systeem. Dat biedt grote voordelen, zowel voor de aangesloten schoolbesturen (minder administratieve belasting) als voor degenen die met vervangingswerkzaamheden worden belast (tijdige salarisbetaling).

Een consequentie van dit systeem is echter dat niet iedere afzonderlijke declaratie vóór betaling wordt gecontroleerd. Evenmin wordt iedere declaratie achteraf gecontroleerd; dat zou een immens controle-apparaat vergen. Indien door een schoolbestuur een onjuiste of ten onrechte een declaratie via dit systeem bij het Vervangingsfonds is ingediend, wordt dit in een aantal – maar niet in alle gevallen – bij de geautomatiseerde systeemcontrole ontdekt en gecorrigeerd. Niet alle mogelijke fouten kunnen via het geautomatiseerde systeem worden opgespoord (als het bijvoorbeeld gaat om vervanging waar geen ziekte maar een conflict aan ten grondslag ligt). Indien de systeemcontrole de fout niet kan signaleren dan wordt deze mogelijk via de reguliere controles in het veld achteraf opgespoord en gecorrigeerd. Maar zoals in het bovenstaande is toegelicht wordt ieder bevoegd gezag gemiddeld slechts één maal in de vijf jaar door die reguliere controle 'geraakt'.

De steekproefcontrole ten behoeve van de jaarrekening vindt plaats na afsluiting van het boekjaar. De bij die controle gevonden foutief door schoolbesturen ingediende declaraties vormen de (statistische) basis voor de berekening van de geschatte verwachte fout.

Er worden veel initiatieven genomen om de werkdruk in het onderwijs te verlagen. **Ontspannen** aan een les kunnen beginnen is beter voor de kwaliteit van het onderwijs.

WERKDRUK

HET VERSLAG VAN WERKZAAMHEDEN 2002

1. INLEIDING

De Stichting Vervangingsfonds en Bedrijfsgezondheidszorg voor het Onderwijs heeft twee statutaire doelstellingen:

- a. het bieden van waarborgen aan aangeslotenen voor de kosten van vervanging bij afwezigheid van personeel en voor de kosten voortvloeiend uit verplichtingen uit hoofde van de rechtspositie van personeel in het primair onderwijs, voor zover dat gebruik maakt van de regeling voor onvrijwillige taakvermindering krachtens de op het betreffende personeelslid toepasselijke onderwijswetgeving;
- b. het invoeren en in stand houden van bedrijfsgezondheidszorg in het onderwijs, alsmede het bevorderen en bewaken van de kwaliteit van die zorg, zomede al hetgeen daartoe bevorderlijk kan zijn.

De stichting heeft de doelstellingen verbreed tot het bevorderen van goede arbeidsomstandigheden in het onderwijs als zelfstandige doelstelling en om daarmee door een effectieve terugdringing van het ziekteverzuim te komen tot een beheersing van de vervangingskosten.

De twee doelstellingen zijn als volgt uitgewerkt:

- de uitvoering van de vervangingsbekostiging
- de uitvoering van het beleid gericht op terugdringen van het ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid.

Dit laatste aandachtsveld kreeg in het verslagjaar een grote beleidsmatige impuls door de twee convenanten op het gebied van arbeidsomstandigheden voor het primair en voortgezet onderwijs. De convenantpartners (sociale partners en bewindslieden OCenW en SZW) hebben zich verbonden tot concrete inspanningen op het gebied van verzuimbegeleiding, reïntegratie en preventie van werkdruk. Hierna worden de specifieke taken en activiteiten van deze twee velden nader uitgewerkt.

In het verslagjaar is de stichting wat betreft de vervangingsbekostiging en BGZ-/arbo-activiteiten werkzaam geweest voor alle instellingen in het Primair en Voortgezet Onderwijs.

2. UITVOERING VAN DE VERVANGINGSBEKOSTIGING

2.1 HET REGLEMENT VERVANGINGSFONDS

Het bestuur stelt voorafgaande aan elk schooljaar voor elk van beide bij het fonds aangesloten (sub)sectoren (PO en VO) een reglement vast, waarin de voorwaarden voor vervangingsbekostiging zijn opgenomen.

De reglementen voor het schooljaar 2002-2003 wijken nauwelijks af van die van het jaar daarvoor. Aan het reglement PO is toegevoegd de mogelijkheid om onder voorwaarden in de vervanging van een leerkracht te voorzien door inschakeling van een klassenassistent. Verder is in het PO de bekostigingsgrondslag van de vervanging door uitzendkrachten gewijzigd. Vergoeding vindt nu plaats op grond van de daadwerkelijke loonkosten van de vervanger.

2.2 VERVANGINGSPOLS

In het basisonderwijs en het (voortgezet) speciaal onderwijs bestaat de mogelijkheid om vervanging van afwezig onderwijspersoneel te regelen via een vervangingspool. Hiervoor dient het bevoegd gezag zich aan te melden bij het Vervangingsfonds. Concreet betekent de regeling dat het bevoegd gezag via de vervangingspool een of meer leerkrachten een jaar in dienst heeft om afwezig onderwijsgevend personeel te vervangen. De omvang van de pool mag maximaal drie procent van de reguliere personeelsformatie beslaan, waarbij de beschikbare tijd voor minimaal 85 procent moet worden ingezet voor vervanging. De pooler wordt door het Vervangingsfonds volledig bekostigd en door het bevoegd gezag bij voorrang ingezet voor vervanging. Indien de inzet op jaarbasis minder is dan 85%, betaalt het bevoegd gezag het verschil terug. Dit betekent dat bij een inzet van 85 procent of minder het Vervangingsfonds altijd 15 procent van de salariskosten betaalt zonder dat daar een concrete vervanging tegenover staat. Zolang het maximum niet wordt overschreden kunnen steeds nieuwe vervangers in de -vooraf aangemelde- pool worden aangesteld.

Ieder schooljaar neemt het aantal vervangingspools toe. Ook voor het schooljaar 2002-2003 hebben weer 40 besturen een verzoek tot oprichting van een vervangingspool ingediend. Het bestuur heeft deze aanvragen toegewezen. Het totaal aantal door het Vervangingsfonds bekostigde pools komt daarmee op 205, bestaande uit 29 samenwerkingsverbanden en 176 pools die door een enkel bestuur in stand worden gehouden. Het aantal schoolbesturen dat participeert in een pool bedraagt thans 360. De maximale bezetting van deze pools (uitgaande van 3% van de formatie) bedraagt 1227 fte. Hieruit blijkt duidelijk dat de vervangingspool in een behoefte voorziet.

2.3 HET NOODFONDS PRIMAIR ONDERWIJS

Zoals opgemerkt is het bestuur tevens verantwoordelijk voor de uitvoering van het Noodfonds. Het Noodfonds steunt scholen die zich geconfronteerd zien met kosten voor onvermijdbare formatieve frictie die de draagkracht van de school te boven gaan. Hiertoe wordt ieder schooljaar een reglement opgesteld. Het reglement voor het schooljaar 2002-2003 is identiek aan het reglement voor het schooljaar 2001-2002.

Beoordeling van de formatieve frictie vindt plaats op het niveau van het bevoegd gezag (eventueel per soort onderwijs). Dit heeft ertoe geleid dat in de loop van de tijd steeds minder bevoegde gezagsorganen een beroep op het Noodfonds doen. De schoolbesturen hebben hun formatie onder controle en beschikken over voldoende middelen om eventuele formatieve problemen zelf op te lossen. Voor het schooljaar 2002-2003 heeft slechts één bestuur een beroep op het Noodfonds gedaan. Die aanvraag is toegewezen.

2.4 GEMOEDSBEZWAARDEN

Bij oprichting van het Vervangingsfonds is op grond van gemoedsbezwaren aan een beperkt aantal bevoegde gezagsorganen ontheffing verleend van de aansluiting van rechtswege bij het Vervangingsfonds. In het verslagjaar geldt deze ontheffing nog voor 25 bevoegde gezagsorganen. Deze schoolbesturen dragen derhalve ook geen premie af voor hun personeel.

2.5 AFWEZIGHEIDS- EN VERVANGINGSREGISTRATIE

Het Vervangingsfonds is sinds 1993 ook belast met de verzameling van kengetallen uit de zogenaamde afwezigheids- en vervangingsregistratie (AVR) bij de aangesloten bevoegde gezagsorganen. In de bestuursvoorschriften van het Vervangingsfonds is een reeks kengetallen omschreven over de omvang en de opbouw van de formatie op de school en over afwezigheid, ziekteverzuim, verzuim om andere redenen en vervanging. Tweemaal per jaar moeten de bevoegde gezagsorganen deze kengetallen uit hun registraties berekenen en aanleveren. Dit kan langs geautomatiseerde weg dan wel handmatig door middel van formulieren. Nagenoeg alle bevoegde gezagsorganen houden zich aan de verplichting tot levering van kengetallen. Het totaal aan gegevens levert veel informatie op over ziekteverzuim en vervanging die voor beleidsdoeleinden gebruikt wordt.

3. UITVOERING VAN HET BELEID GERICHT OP TERUGDRINGEN VAN HET ZIEKTEVERZUIM EN ARBEIDSONGESCHIKTHEID

De werkzaamheden in het kader van terugdringing ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid hebben ook in 2002 met name in het teken gestaan van de uitvoering van een tweetal deelconvenanten. Het betreft het deelconvenant 'Verzuimbegeleiding en reïntegratie primair en voortgezet onderwijs' en het deelconvenant 'Preventie psychische belasting (werkdruk) primair en voortgezet onderwijs'. Zij hebben als doelstelling het ziekteverzuim in het onderwijs met 1%-punt terug te dringen.

Bij de vaststelling van de onderhavige jaarrekening (medio 2003) was bekend dat die doelstelling voor het PO inmiddels is gerealiseerd en voor het VO naar verwachting binnen een tijdsbestek van enkele maanden.

In het onderstaande volgt een beschrijving van de activiteiten op het terrein van terugdringing van ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid zoals die in het verslagjaar hebben plaatsgevonden. De activiteiten zijn onderverdeeld in:

- deelconvenant 'Verzuimbegeleiding en reïntegratie primair en voortgezet onderwijs'
- deelconvenant 'Preventie psychische belasting (werkdruk) primair en voortgezet onderwijs'
- subsidie Aanvullend Pakket
- landelijke taken

3.1 DEELCONVENANT 'VERZUIMBEGELEIDING EN REÏNTEGRATIE PRIMAIR EN VOORTGEZET ONDERWIJS'

Het deelconvenant kent een viertal hoofdonderdelen: de Subsidie Individuele Reïntegratie (SIR), zorgbemiddeling, uitbreiding en intensivering inzet regioadviseurs en een voorlichtingscampagne.

Op de vier onderdelen van het convenant zal hieronder afzonderlijk nader worden ingegaan.

3.1.1. SUBSIDIE INDIVIDUELE REÏNTEGRATIE

De belangstelling voor de subsidieregeling is in 2002 onverminderd groot gebleven. In 2002 zijn bijna 3300 aanvragen binnengekomen. Hiervan zijn bijna 2800 aanvragen (deels) toegewezen voor een bedrag van ruim 3,5 miljoen euro.

Begin 2002 was het convenantsbudget voor deze subsidie-regeling van ruim 5,7 miljoen euro uitgeput. De ervaringen met de subsidieregeling waren echter dermate positief, dat de Stichting Vf/BGZ en het Ministerie van OC&W hebben besloten additionele middelen beschikbaar te stellen van respectievelijk 1,8 miljoen euro en 1,95 miljoen euro.

Van alle toegekende subsidieaanvragen zijn er inmiddels 2971 volledig administratief en financieel afgehandeld. Dit betekent ook dat de werkgever een kort evaluatieformulier heeft ingevuld, waarin is aangegeven of de betrokken medewerker het werk inmiddels heeft hervat. Uit deze evaluaties blijkt dat ruim meer dan de helft (62%) van alle betrokken werknemers na het afsluiten van het reïntegratietraject het werk geheel of gedeeltelijk heeft hervat. Nog eens dertien procent werkt inmiddels op arbeidstherapeutische basis. In ongeveer een kwart van de gevallen heeft er (nog) geen werkhervatting plaatsgevonden.

Door Research voor Beleid heeft een eerste evaluatie van de subsidieregeling plaatsgevonden. Hierin wordt onder meer geconcludeerd, dat het slagingspercentage (gemeten naar het percentage (gedeeltelijk) gereïntegreerde personeelsleden) hoog is in vergelijking met de Wet op de Reïntegratie Arbeidsgehandicapten. Tevens geven de onderzoekers aan, dat de SIR een duidelijke meerwaarde heeft met betrekking tot de reïntegratie van werknemers in de zin van meer mogelijkheden en meer aandacht.

3.1.2. ZORGBEMIDDELING

Het aantal aanvragen voor zorgbemiddeling ligt ondanks een toename ten opzichte van het voorgaande jaar onder de oorspronkelijke verwachtingen. In 2002 zijn 720 aanvragen ingediend. Van deze binnengekomen aanvragen zijn er 642 toegekend en 30 afgewezen.

In die gevallen waar zorgbemiddeling is ingezet, is het resultaat over het algemeen positief. Dit blijkt ook uit een evaluatiestudie, die in opdracht van de convenantpartijen heeft plaatsgevonden. Op grond van deze evaluatieresultaten heeft het Vervangingsfonds eind 2002 besloten zorgbemiddeling vooralsnog in ongewijzigde vorm te continueren. Begin 2003 zal worden bekeken hoe een aangepast concept zorgbemiddeling aan het onderwijsveld kan worden aangeboden.

3.1.3. BEGELEIDING VAN SCHOLEN DOOR REGIOADVISEURS

Op basis van het deelconvenant worden scholen met een hoog ziekteverzuim actief benaderd door de regioadviseurs en wordt het schoolmanagement gedurende een half jaar begeleid bij de implementatie van maatregelen ter beperking van het ziekteverzuim.

Door de regioadviseurs zijn in 2002 in totaal meer dan 3000 consulten gedaan. In 2002 zijn de laatste trajecten bij scholen in het kader van het convenant opgestart. Uiteindelijk is bij 830 scholen een traject opgestart. De eerste effectmetingen op basis van ruim 650 afgeronde begeleidingstrajecten tonen aan, dat het verzuimpercentage op de bezochte scholen met gemiddeld 2,6 procentpunt is gedaald ten opzichte van een landelijke daling van 0,5 procentpunt.

In de eerste evaluatiestudie van Research voor Beleid naar de activiteiten van regioadviseurs wordt geconcludeerd, dat de scholen veel baat hebben bij de ondersteuning. De meerwaarde van de inzet van de regioadviseur is, dat het leidt tot een eerdere en meer structurele aanpak van het nijpende verzuim op de convenantscholen.

3.1.4. VOORLICHTINGSCAMPAGNE

Eén van de convenantafspraken luidt dat er een breed opgezette voorlichtingscampagne gevoerd zal worden, gericht op bewustwording en informatieverstrekking aan het onderwijsveld over enerzijds de noodzaak en anderzijds de mogelijkheden voor verzuimbesteding in PO en VO.

Begin 2002 is de voorlichtingscampagne onder de titel 'Uitgesproken!Gezond' van start gegaan. Gelijktijdig is de website www.uitgesprokenegezond.nl beschikbaar gekomen, waar werkgevers en werknemers nadere informatie op het terrein van ziekteverzuim kunnen verkrijgen.

3.2 DEELCONVENANT 'PREVENTIE PSYCHISCHE BELASTING (WERKDruk) PRIMAIR EN VOORTGEZET ONDERWIJS'

De doelstelling van dit deelconvenant is de risicopopulatie met betrekking tot het arbeidsrisico psychische belasting (werkdruk) in vier jaar tijd met een percentage van tenminste 10% te reduceren. Om dit te bewerkstelligen is in het convenant afgesproken dat er een subsidieregeling 'Voorkoming Uitval Onderwijspersoneel' komt. Tevens is in het convenant opgenomen, dat scholen met een laag ziekteverzuim tijdelijk een beroep kunnen doen op de subsidie Aanvullend Pakket. Al deze onderdelen worden hieronder nader toegelicht.

3.2.1. SUBSIDIE VOORKOMING UITVAL ONDERWIJS-PERSONEEL

In 2002 zijn bijna 1100 aanvragen binnengekomen. In dit jaar zijn bijna 800 aanvragen (deels) toegewezen voor een bedrag van ruim 0,9 miljoen euro. De laatste prognoses geven aan dat het beschikbare budget eind 2003 vroegtijdig zal zijn uitgeput.

3.2.2. TIJDELIJKE UITBREIDING SUBSIDIE AANVULLEND

PAKKET VOOR LAAG VERZUIM SCHOLEN

Met ingang van 1 oktober 2001 bestaat er voor scholen in het primair en voortgezet onderwijs met een verzuimpercentage van minder dan vier procent de mogelijkheid om in het kader van deelconvenant 'Preventie psychische belasting primair en voortgezet onderwijs' in aanmerking te komen voor de subsidie Aanvullend Pakket Bedrijfsgezondheidszorg. Scholen met minder dan vier procent verzuim konden voorheen geen gebruik maken van de subsidie Aanvullend Pakket.

Eind 2002 was het beschikbare budget uitgeput en is deze tijdelijke subsidieregeling derhalve beëindigd. In totaal is voor 129 aanvragen, die betrekking hebben op 245 scholen, subsidie verstrekt.

3.3 SUBSIDIE AANVULLEND PAKKET

De subsidie Aanvullend Pakket heeft als doelstelling scholen met aantoonbare problemen met de arbeidsomstandigheden of met een bovengemiddeld verzuim extra financiële middelen ter beschikking te stellen voor gerichte verbeteringen.

Naast het ziekteverzuimcriterium zijn met ingang van 1 januari 2002 een tweetal additionele criteria van kracht geworden: de school dient zowel te beschikken over een recente Risico Inventarisatie en Evaluatie (RI&E) als over een adequaat contract met een Arbo-dienst. De invoering van deze nieuwe criteria heeft met name in de eerste helft van 2002 geleid tot geringer aantal toewijzingen van subsidie. Dit gegeven heeft het bestuur doen besluiten om de toepassing van de criteria tijdelijk (tot 1 december 2002) aan te passen. Eind 2002 kan worden geconstateerd dat in het onderwijsveld de nieuwe criteria inmiddels ingeburgerd lijken en het aantal binnenkomende aanvragen weer in stijgende lijn is.

In 2002 zijn er 760 aanvragen Aanvullend Pakket binnengekomen. Van alle aanvragen uit 2002 zijn d.d. 3 februari 2003 448 aanvragen (gedeeltelijk) toegewezen en zijn 108 aanvragen afgewezen. Daar verschillende aanvragen uit 2002 nog in behandeling zijn, kunnen (nog) geen definitieve financiële gegevens worden verstrekt. Op basis van ervaringscijfers van de afgelopen jaren en de omvang van de openstaande aanvragen, zal naar verwachting echter geen uitputting van het budget plaatsvinden.

3.4 LANDELIJKE TAKEN

Vrijwel vanaf de start van het Vervangingsfonds zorgt de stichting voor het faciliteren van de onderwijsinstellingen bij het opzetten en onderhouden van een arbeidsomstandigheden- en bedrijfsgezondheidszorgbeleid. De activiteiten die in dit kader in 2002 zijn uitgevoerd worden hieronder uitgewerkt en zijn te onderscheiden in:

- algemene activiteiten
- kwaliteit Arbo-dienstverlening
- regioadvisering
- productontwikkeling en –implementatie
- voorlichting

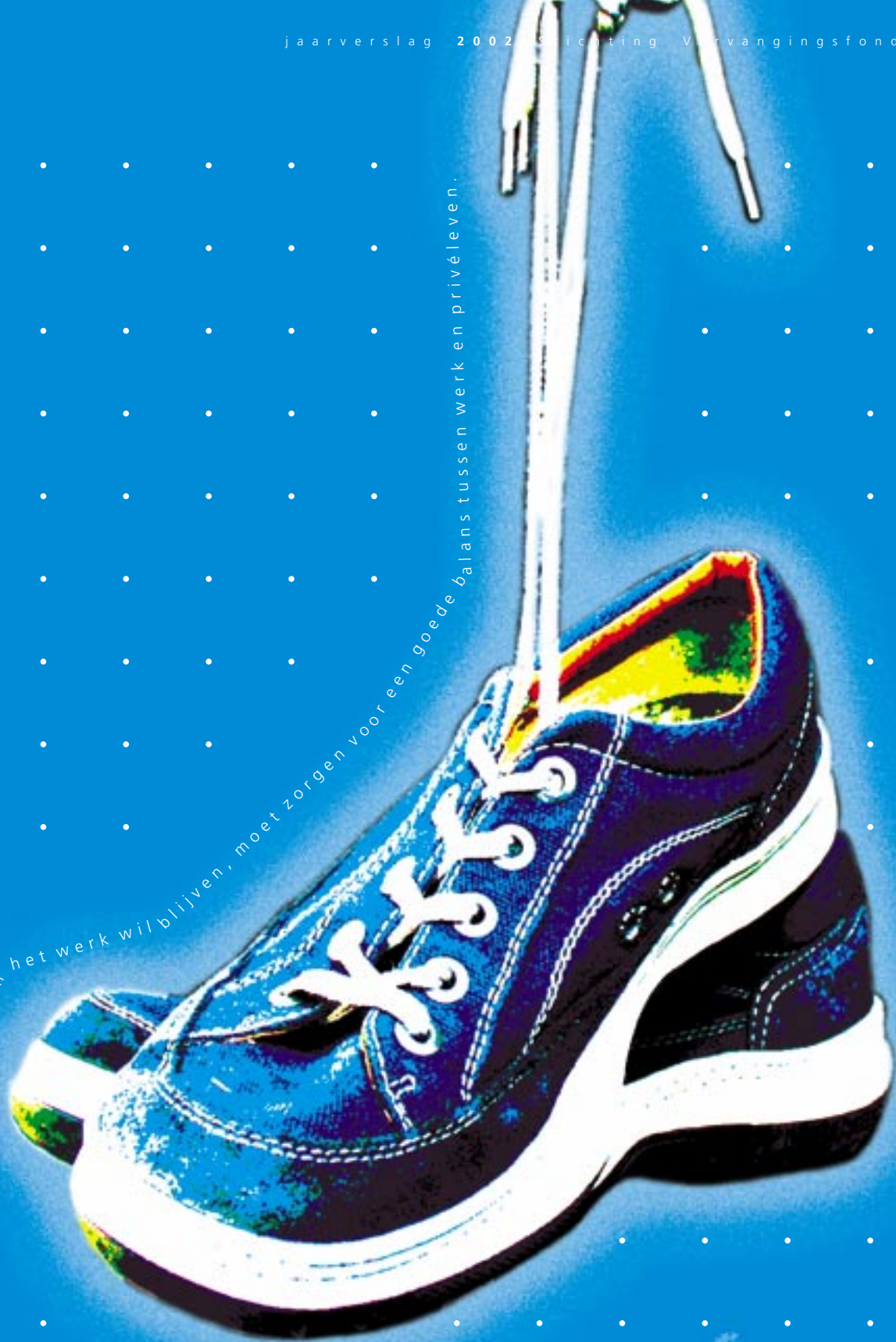
3.4.1. ALGEMENE ACTIVITEITEN

Clëntenplatform

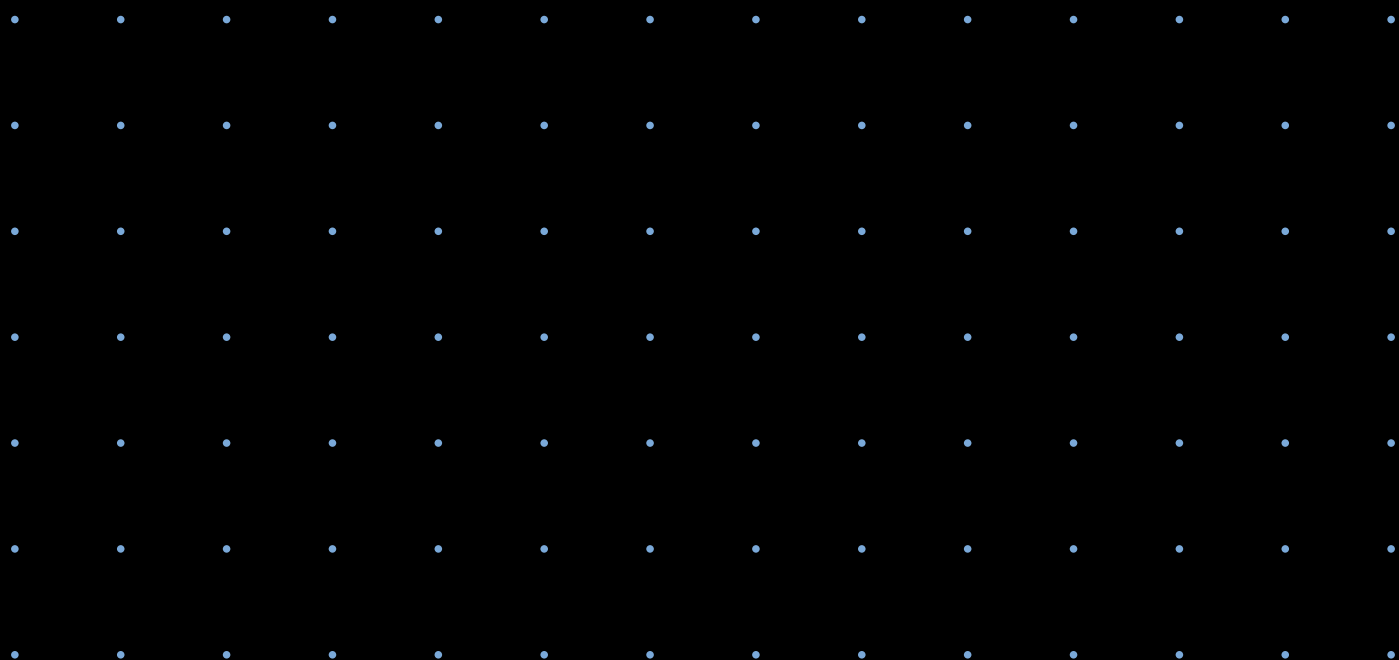
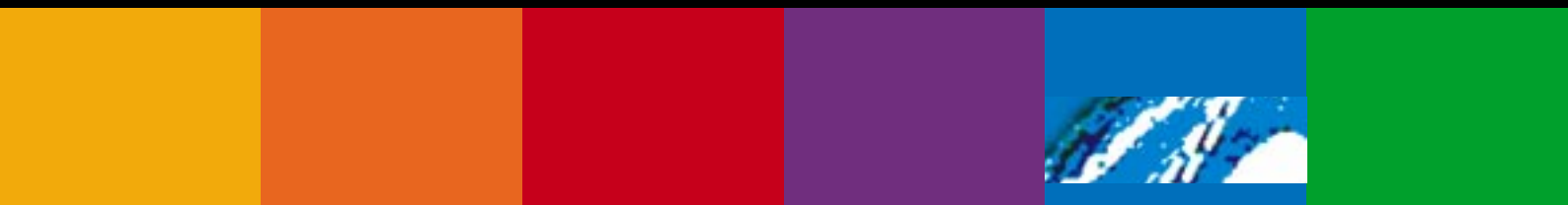
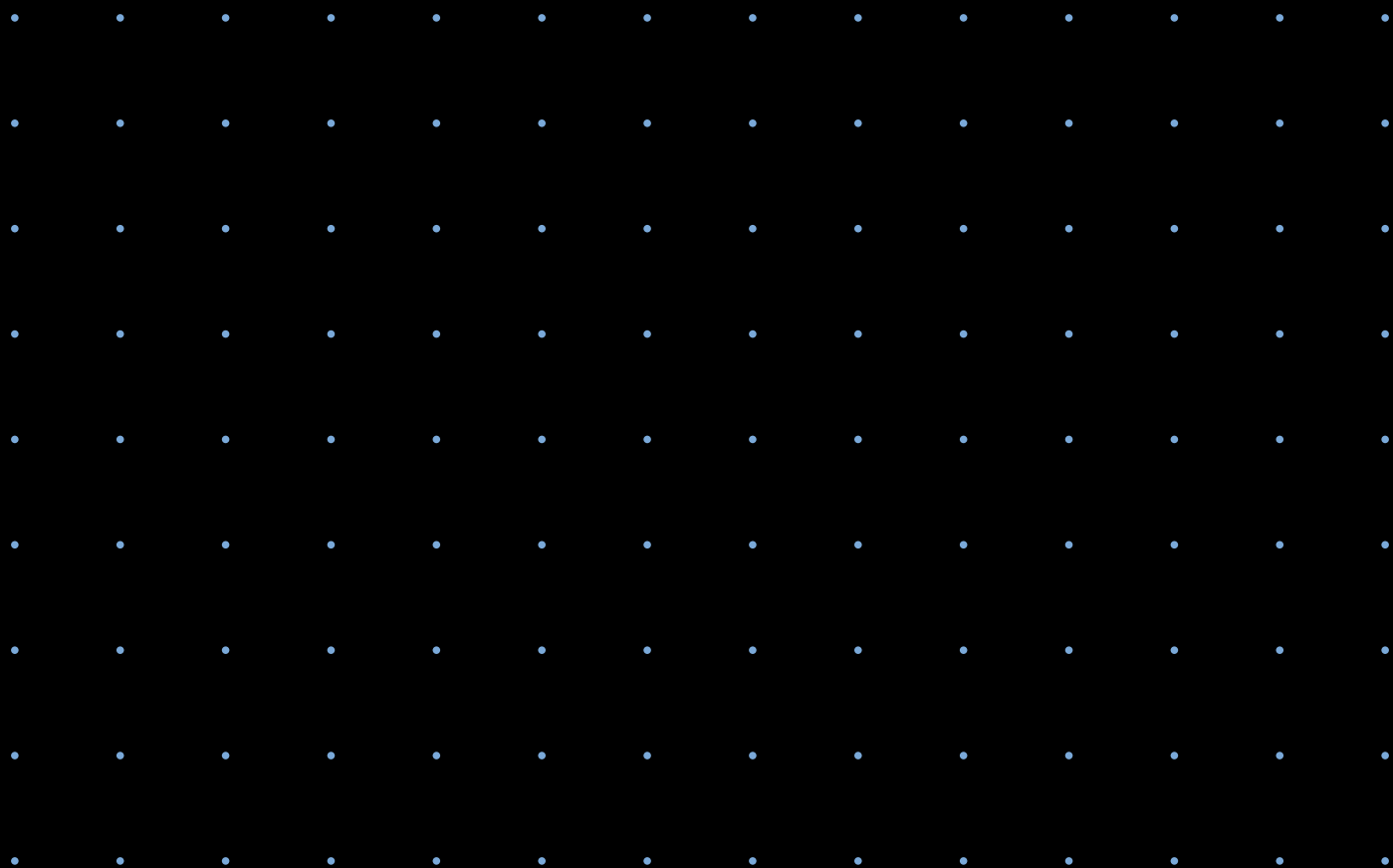
In het cliëntenplatform zijn vertegenwoordigers uit de diverse geledingen van het scholenveld (bestuur, leiding, onderwijzend personeel, onderwijsondersteunend personeel en MR) opgenomen.

Gedurende de verslagperiode heeft het cliëntenplatform vier maal overleg gevoerd, waarbij de laatste bijeenkomst een gecombineerde bijeenkomst van de beide (PO en VO) platforms heeft plaatsgevonden. Tijdens de bijeenkomsten is onder meer gesproken over ervaringen met dienstverlening door Arbo-diensten, welke activiteiten scholen ondernemen in het kader van werkdruk en zijn er diverse rapporten besproken.

Wie **gezond** aan het werk wil blijven, moet zorgen voor een goede balans tussen werken en privéleven.

ONTSPANNING

3.4.2. KWALITEIT ARBO-DIENSTVERLENING

Overleg met Arbo-diensten

In 2002 is intensief overleg gevoerd met de Arbo-diensten over het 'Basiscontract Integrale Arbozorg' (het standaard arbocontract). Aanleiding was de invoering van de Wet Verbetering Poortwachter (WVP) per 1 april 2002. De Arbo-diensten en de Stichting Vf/BGZ verschilden van mening in welke mate het basiscontract voorziet in de verplichtingen van de WVP. Mede op basis van het advies verstrekt door KPMG BEA zijn beide partijen akkoord gegaan met een prijsverhoging van 13% per 1 april 2002. Hieraan gekoppeld is de dienstverlening behorende tot het basiscontract verbreed. Eind 2002 zijn de onderhandelaars tot een akkoord gekomen over aanpassing van het 'Basiscontract Integrale Arbozorg' per 1 januari 2003. De belangrijkste wijzigingen betreffen:

- De werkzaamheden van de Arbo-dienst in het kader van het reïntegratieverslag zijn opgenomen in het basiscontract;
- De werkzaamheden van de Arbo-dienst in het kader van een reïntegratietraject bij een andere werkgever zijn opgenomen in het basiscontract;
- De jaarlijkse tussenevaluatie maakt geen onderdeel meer uit van het basiscontract.

De aanpassingen hebben geen consequenties voor de prijs van het basiscontract.

Klachtenmeldpunt Arbo-dienstverlening

Als onderdeel van de Raamovereenkomst is door de Stichting Vf/BGZ een klachtenmeldpunt Arbozorg ingericht. Scholen kunnen een klacht inzake de Arbo-dienstverlening bij de Stichting Vf/BGZ kenbaar maken. Indien gewenst, neemt de stichting contact op met de betreffende Arbo-dienst. In 2002 is hier niet of nauwelijks gebruik van gemaakt.

Enquête kwaliteit Arbo-dienstverlening

In 2002 is door Regioplan Beleidsonderzoek via een enquête onderzoek uitgevoerd naar de Arbo-dienstverlening bij scholen in het PO en VO. De belangrijkste uitkomsten zijn:

- Ongeveer 60% van de scholen maakt gebruik van het basiscontract;
- Over het algemeen zijn de scholen redelijk tevreden over de kwaliteit van de arbozorg;
- Een aantal wezenlijke aspecten van het basiscontract worden niet op adequate wijze door de Arbo-diensten uitgevoerd.

De Arbo-diensten hebben zich naar aanleiding van dit rapport verplicht de dienstverlening aan scholen te verbeteren door middel van het nakomen van de contractuele verplichtingen en een betere informatievoorziening naar scholen.

Keurmerk Onderwijs (KMO)

Arbo-diensten kunnen zich door de Stichting Vf/BGZ laten beoordelen op de kwaliteit van hun dienstverlening aan het onderwijsveld. Dit gebeurt aan de hand van objectieve criteria. Bij het voldoen aan deze criteria ontvangt de betreffende Arbo-dienst het KMO-certificaat. In 2002 heeft bij de beide Arbo-diensten die over het keurmerk beschikken een opvolgingsbezoek plaatsgevonden. Tijdens het opvolgingsbezoek hebben beide Arbo-diensten aangetoond nog steeds aan de criteria te voldoen en adequate maatregelen te hebben genomen ten aanzien eerder geconstateerde tekortkomingen. Beide Arbo-diensten bleven derhalve gerechtvaardigd het Keurmerk Onderwijs logo te voeren.

3.4.3. REGIOADVISING

Het Vervangingsfonds en het Participatiefonds hebben samen achttien regioadviseurs in dienst voor de ondersteuning en advisering van de schoolleiding en -besturen.

De onderstaande tabel geeft een overzicht van het aantal bezoeken (inclusief telefonische consulten van ten minste 15 minuten) door de regioadviseurs.

Tabel: Aantal bezoeken van regioadviseurs naar soort bezochte instelling in 2002.

	Totaal 2002	
	Aantal	%
Scholen of besturen		
Convenantschool	1615	53%
Convenantschool/HVS-project Vf	47	2%
HVS-project Vf	53	2%
Overige scholen/besturen	995	33%
Overig		
Zorgverleners e.d.	239	8%
Algemene voorlichting	85	3%
Totaal	3034	100%

Project Hoog-Verzuim-Scholen (HVS)

In 1999 is voor 200 besturen in het Primair Onderwijs het Project Hoog Verzuimende Scholen geëntameerd. Het oogmerk van dit project is bij onderwijsinstellingen met een zeer hoog verzuim een positieve ontwikkeling in het ziekteverzuim te bewerkstelligen. In 2002 zijn de laatste besturen bezocht. Sinds de start van het project is met 183 besturen een gesprek gevoerd.

Op basis van de tussenevaluatie waarin wordt geconstateerd dat het ziekteverzuim bij betreffende besturen bijna is gehalveerd en dat het initiatief van het HVS-project door de besturen van de scholen wordt gewaardeerd, is door het bestuur van de stichting besloten om het project een vervolg te geven. Het vervolg project zal zowel elementen van het project Hoog Verzuim Scholen als van benaderingswijze van scholen in het kader van het arboconvenant bevatten. Het HVS-project zal op 1 februari 2003 worden afgesloten. Dit is tevens de datum dat het vervolgproject van start gaat.

3.4.4. PRODUCTONTWIKKELING EN –IMPLEMENTATIE

Actualiseren Algemene Schoolverkenning en Arboleider

Begin 2002 zijn de nieuwe Arboleider en de Algemene SchoolVerkenning voor het Primair Onderwijs (ASV-PO) voor het onderwijsveld beschikbaar gekomen. De Arboleider is het handboek voor het uitvoeren van een Risico Inventarisatie en Evaluatie (RI&E) bij scholen in het Voortgezet Onderwijs en kan zowel door de school zelf als door de Arbo-dienst worden gebruikt. De ASV-PO is een gelijksoortig handboek voor Arbo-diensten en is bestemd voor toepassing bij scholen in Primair Onderwijs.

Om de implementatie van de nieuwe Arboleider te bevorderen zijn een viertal trainingen/voorlichtingen georganiseerd waaraan in totaal 200 personen hebben deelgenomen.

3.4.5. VOORLICHTING

Internetsite Vf/BGZ

Onder het adres www.vfpf.nl wordt door de Stichting Vf/BGZ in samenwerking met de Stichting Participatiefonds een Internetsite beheerd. Via deze site wordt het onderwijsveld geïnformeerd over de activiteiten van het Vervangingsfonds. In het jaar 2002 zijn er regelmatig kleinere aanpassingen uitgevoerd om de site actueel te houden.

RJentree

Het blad RJentree is een gezamenlijke uitgave van de Stichting Vf/BGZ en de Stichting Pf. In de verslagperiode zijn vijf edities verschenen.

Informatiemarkt en congressen

De Stichting Vf/BGZ en de Stichting Pf beschikken over een gezamenlijke stand, waarmee verschillende congressen en evenementen voor schoolleiding en schoolbesturen in het PO en VO zijn bezocht. In 2002 zijn in totaal een vijftal congressen en evenementen met de stand bezocht.

Arbocongres 2002

Op 10 april 2002 is het 5e Arbocongres van de Stichting Vf/BGZ georganiseerd in de Nieuwe Buitensociëteit te Zwolle onder de titel '[Af]rekenen met verzuim'.

In totaal hebben zich 611 personen ingeschreven voor het congres, waarvan er 231 een evaluatieformulier hebben ingevuld. 81% van deze respondenten gaf aan, dat het congres geheel of voor een groot deel aan de verwachtingen voldeed, 15% was neutraal in haar oordeel en 2% zegt dat slechts voor een klein deel aan hun verwachtingen is voldaan.

Verkoop producten

Een scala aan producten wordt aan het onderwijsveld aangeboden. Doel hiervan is om onderwijsinstellingen handvatten te geven voor de professionalisering van het Arbo- en verzuimbeleid. Ook voor Arbo-diensten heeft het Vervangingsfonds diverse producten ontwikkeld. Hieronder staat een overzicht van de meest verkochte producten in 2002.

Arbomeester PO	848 exemplaren
Arboleider VO	512 exemplaren
Beweegwijzer LO	103 exemplaren
Gids Leeftijdsbewust Personeelsbeleid	171 exemplaren
Handboek 'Beleid agressie en geweld'	71 exemplaren
Handleiding ASV PO	34 exemplaren
Handleiding 'Naar een betere atmosfeer'	61 exemplaren
Handleiding PAGO	30 exemplaren
Meest gestelde vragen taakbeleid	190 exemplaren
Schoolwijzer	309 exemplaren
Videoband 'Minder werkdruk'	68 exemplaren
Videoband 'Ontruiming basisschool'	313 exemplaren

Reeks Vf/Pf

Met ingang van 2002 worden publicaties van rapporten en onderzoeken die door de Stichting Vf/BGZ en/of de Stichting Pf worden uitgevoerd, gepubliceerd in de 'Reeks Vf/Pf'. In 2002 zijn de eerste zeven rapporten/onderzoeken in deze reeks verschenen.

Helpdesk

Bij de helpdesk van Diensten Vf/Pf kan men nadere informatie over de subsidieregelingen van de stichting krijgen. Ook algemene informatie over de producten en diensten, die aan het onderwijsveld worden aangeboden, wordt via de helpdesk verstrekt. Over geheel 2002 zijn in totaal bijna 8400 vragen geregistreerd. Hiervan diende in bijna 1400 gevallen te worden doorverwezen naar andere personen of instanties.

4. TOEKOMSTIG BELEID

In de 10 jaar die zijn verstreken sedert de oprichting van het Vervangingsfonds hebben zich in de omgeving van het fonds en bij de aangesloten schoolbesturen grote veranderingen voltrokken. Zonder uitpuittend te zijn, kunnen worden genoemd: deregulering, autonomie-vergroting, decentralisatie, schaalvergroting, lump sum in het VO (en in de toekomst mogelijk in het PO), functiedifferentiatie en tekorten aan personeel. Het wetsontwerp dat een einde moet maken aan de verplichte aansluiting van het VO bij het Vervangingsfonds ligt al geruime tijd ter behandeling bij de Tweede Kamer. Al deze ontwikkelingen vormen voor het bestuur van het fonds de aanleiding voor een fundamentele herbezinning op de inrichting van het fonds.

Uitgangspunt daarbij is dat het huidige Vervangingsfonds geen doel op zich zelf is. Alleen ten dienste van de scholen is er een basis voor rechtvaardiging en alleen aan het instrument van dienstverlening kan bestaansrecht worden ontleend. Sommige scholen hebben behoefte aan meer, andere aan minder dienstverlening. Anders gezegd: sommige scholen willen en kunnen meer eigen beleid voeren en dus meer risico dragen dan andere, hetzij in verband met meer of minder draagvlak, dan wel meer of minder professionaliteit, ambitie, problematiek, enz.

De ambitie is dan ook een faciliteit voor schoolbesturen te ontwerpen die gebaseerd is op verscheidenheid, waarbij onder nader te bepalen voorwaarden kan worden gekozen tussen verschillende pakketten van dienstverlening, c.q. risico-afdekking. Daarbij is ook het aspect van verantwoordelijkheid voor scholen, d.w.z. voor besturen, werknemers en ouders van die scholen van groot belang. Een geleding mag zich niet profileren ten koste van andere geledingen. Zeker moet zijn dat voor een keuze draagvlak bestaat op landelijk en lokaal niveau.

Met inachtneming van bovenstaande uitgangspunten en overwegingen zou aan scholen een keuze kunnen worden voorgelegd uit drie arrangementen:

- 1) Scholen die goed uit de voeten kunnen met de huidige constructie, kunnen aangesloten blijven voor de bekostiging van vervangingskosten bij ziekte en overig verlof. Dit zijn scholen die het meest gebaat zijn bij de klassieke bekostiging op declaratiebasis en die geen of weinig behoefte hebben aan meer speelruimte. Dit zijn veelal scholen die om diverse redenen een hoger verzekeringsrisico vertonen dan andere. De huidige BGZ-activiteiten worden voor deze scholen gecontinueerd.
- 2) Er zullen ook scholen zijn die prijs stellen op dekking van het afwezigheidsrisico, zonder daarbij gebonden te zijn aan alle reglementaire vervangingsvoorwaarden die bij de eerste variant gelden. Die scholen kunnen in afwijking van 1 kiezen voor een constructie als die van het risicofonds. Bij ziekte vindt uitkering plaats, ongeacht of er vervangingskosten worden gemaakt. Verzekering van ouderschapsverlof en overig verlof is aanvullend denkbaar. Deze keuzemogelijkheid en de randvoorwaarden daarvoor worden neergelegd in de sectorale of decentrale CAO. Werkgevers en werknemers kiezen hiervoor hetzij onmiddellijk in de CAO hetzij door middel van een mandatering van deze keuze mogelijkheid aan het schoolniveau, d.w.z. aan bevoegd gezag en medezeggenschapsraad. In deze CAO (of op het gemandateerde niveau) wordt tevens bezien in hoeverre de uitkering wordt ingezet ten behoeve van vervanging. De huidige BGZ activiteiten van het Vervangingsfonds worden gecontinueerd.
- 3) Sommige scholen kunnen (waarschijnlijk door hun omvang) het afwezigheidsrisico goed inschatten en beheersen; deze zullen geen behoefte hebben aan een verzekeringsvorm. Zij kunnen dan onder dezelfde randvoorwaarden (CAO en periode van tenminste drie jaar) als onder 2, kiezen voor een eigen- risico- dragerschap, d.w.z. scholen nemen de vervangingskosten voor eigen rekening.

In de loop van het jaar 2003 zal bij de scholen worden enquêteerd naar welke variant de voorkeur uitgaat. Mede op basis van de uitkomsten van die enquête kan dan verdere besluitvorming plaatsvinden.

5. BEZWAAR EN BEROEP

De Stichting Vervangingsfonds valt als bestuursorgaan onder de werking van de Algemene wet bestuursrecht. Tegen besluiten van de stichting staat bezwaar en beroep open conform de Hoofdstukken 6, 7 en 8 Awb.

Als een bevoegd gezag het niet eens is met een beslissing van de stichting, dan is het mogelijk om binnen zes weken na dagtekening van deze beslissing bezwaar aan te tekenen bij het bestuur. Het kan gaan om een beslissing ter uitvoering van het Reglement Vervangingsfonds, het Reglement Noodfonds of een beslissing in het kader van een aanvraag voor een tegemoetkoming uit het Aanvullend Pakket bedrijfsgezondheidszorg, dan wel een beslissing op een aanvraag in het kader van de Subsidie Individuele Reïntegratie. Het bevoegd gezag wordt vervolgens, indien gewenst, in de gelegenheid gesteld het bezwaarschrift tijdens een hoorzitting mondeling toe te lichten. Binnen zes weken na ontvangst van het bezwaarschrift neemt het bestuur een beslissing. Het bestuur heeft de mogelijkheid om de beslistermijn met vier weken te verlengen. De beslissing kan een volledige of gedeeltelijke toekenning, dan wel een afwijzing van het gevraagde inhouden.

Is het bevoegd gezag het met deze uitspraak opnieuw niet eens, dan kan binnen een termijn van zes weken beroep ingesteld worden bij de Sector Bestuursrecht van de Arrondissementsrechtbank binnen het rechtsgebied waar het bevoegd gezag zijn zetel heeft. Tenslotte is hoger beroep mogelijk bij de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State.

5.1 COMMISSIE BEZWAARSCHRIFTEN

Het bestuur van de stichting heeft een commissie ingesteld die namens het bestuur de ingediende bezwaarschriften behandelt. De commissie is samengesteld uit vier bestuursleden van de stichting. Voor ieder bestuurslid is een vaste plaatsvervanger aangewezen.

Op 31 december 2002 is de bezwaarschriftencommissie als volgt samengesteld:

voorzitter:

Dr G.J. van der Top

leden:

A.J.F. Duif
Mr H.K. Evers
C. Oderkerk
P.A. Taapke RA

plaatsvervangende leden:

A.A. Rolvink
J.S. Duijnhouwer
J.T.M. Eerden
Drs. C.M. Geuze

Gedurende de verslagperiode is de samenstelling van de bezwaarschriftencommissie niet gewijzigd. De bezwaarschriftencommissie is 11 keer in vergadering bijeengekomen.

5.2 DE BEZWAARSCHRIFTEN

5.2.1 AANTALLEN

Gedurende de verslagperiode zijn 103 bezwaarschriften bij het bestuur ingediend: een daling van 32% ten opzichte van het verslagjaar 2001. De daling is vooral toe te rekenen aan een afname van het aantal bezwaarschriften dat is ingediend tegen de toepassing van het vervangingsbijdrage differentiatiesysteem. Tevens is het aantal bezwaarschriften dat betrekking heeft op de overschrijding van de door het Vervangingsfonds gestelde termijn van 3 maanden voor het indienen van declaraties afgenomen. Er hebben 22 hoorzittingen plaatsgevonden. Daarbij moet worden opgemerkt dat per hoorzitting meerdere bezwaarschriften kunnen worden behandeld.

De bezwaarschriften zijn voor 65% afkomstig uit het Primair Onderwijs en voor 25% uit het Voortgezet Onderwijs. Van de resterende 10% is geen onderwijssoort geregistreerd.

Jaar	Ingediende bezwaarschriften
1996	327
1997	142
1998	130
1999	151
2000	117
2001	152
2002	103

Met betrekking tot het Reglement Noodfonds zijn geen bezwaarschriften ingediend.

5.2.2. FREQUENTIE

Wanneer uitgegaan wordt van de ontvangstdatum van de bezwaarschriften ontstaat over het jaar 2002 het volgende beeld.

Maand	Ingediende bezwaarschriften	
	Vervangingsfonds en Noodfonds	Subsidie aanvullend pakket bgz, Subsidie individuele reïntegratiebegeleiding, Subsidie voorkoming uitval onderwijspersoneel
Januari	19	2
Februari	6	5
Maart	3	5
April	3	4
Mei	2	1
Juni	5	2
Juli	5	2
Augustus	3	0
September	3	4
Oktober	3	7
November	6	5
December	6	2
Totaal	64	39

Aangezien de jaarlijkse effectuering van het vervangingsbijdrage differentiatiesysteem in december plaatsvindt, worden de meeste bezwaarschriften in de maand januari ingediend.

5.2.3. ONDERWERPEN

Bij de bezwaarschriften gericht tegen beslissingen van het Vervangingsfonds is de volgende verdeling naar onderwerp te maken:

- 25 bezwaarschriften zijn ingediend tegen de toepassing van het vervangingsbijdrage differentiatiesysteem.
- 20 bezwaarschriften zijn ingediend tegen de beslissing van het Vervangingsfonds om vervangingsdeclaraties niet in behandeling te nemen wegens het overschrijden van de termijn voor indiening (3 maanden termijn).
- 19 bezwaarschriften zijn ingediend naar aanleiding van een door het Vervangingsfonds uitgevoerde controle naar de rechtmatigheid van door bevoegde gezagsorganen ingediende vervangingsdeclaraties.
- 17 bezwaarschriften hadden betrekking op een geheel of gedeeltelijke afwijzing, van een aanvraag voor een tegemoetkoming in het kader van de subsidie reïntegratiebegeleiding
- 15 bezwaarschriften hadden betrekking op een geheel of gedeeltelijke afwijzing, van een aanvraag voor een tegemoetkoming uit het aanvullend pakket bedrijfsgezondheidszorg.
- 7 bezwaarschriften hadden betrekking op een geheel of gedeeltelijke afwijzing, van een aanvraag voor een tegemoetkoming in het kader van de subsidie voorkoming uitval onderwijspersoneel.

5.3 DE BEROEPSCHRIFTEN

In de verslagperiode hebben de arrondissementrechtbanken acht maal uitspraak gedaan in een door een bevoegd gezag aangetekend beroep. Tweemaal door de Rechtbanken Groningen en Leeuwarden en eenmaal door de Rechtbanken Almelo, Roermond, Assen en Zwolle.

Vier van de acht beroepszaken waren ingesteld, omdat het Vervangingsfonds de door het bevoegd gezag ingediende declaraties niet accepteerde, daar ze buiten de voor het indienen van declaraties geldende termijn van drie maanden waren ingediend. Alle vier beroepszaken zijn ongegrond verklaard.

Drie beroepszaken hadden betrekking op het tijdstip van bekendmaking van de aanscherping van het vervangingsbijdragedifferentiatiesysteem in het jaar 2000. Tweemaal achtte de Rechtbank het beroep ongegrond en eenmaal gegrond. Eén bevoegd gezag is tegen de ongegrondverklaring in hoger beroep gegaan, terwijl het Vervangingsfonds hoger beroep heeft aangetekend tegen de gegrondverklaring. Deze procedures zijn nog niet afgerond.

In één beroepszaak heeft de Rechtbank bepaald dat het voorzien in vervanging door aan eigen personeel buitengewoon verlof te verlenen om het vervolgens in te kunnen zetten als vervanger, in strijd is met de bedoeling van het Reglement Vervangingsfonds. Omdat de regeling voor de vervangingsbekostiging niet is bedoeld voor dit soort "dubbele" declaraties, werd het beroep ongegrond verklaard.

In het verslagjaar heeft de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State tweemaal uitspraak gedaan. In het door het Vervangingsfonds ingestelde hoger beroep tegen de uitspraak van de Rechtbank Alkmaar ging het om de vraag of sprake was van afwezigheid wegens ziekte, hetgeen een geldige titel vormt voor vervangingsbekostiging of dat de afwezigheid zijn oorsprong vond in een conflict (zgn. situatieve arbeidsongeschiktheid). Met het Vervangingsfonds constateerde de Afdeling dat het bevoegd gezag er niet in was geslaagd om aan te tonen dat sprake was van ziekte. De Afdeling stelde het Vervangingsfonds in het gelijk en verklaarde het hoger beroep gegrond.

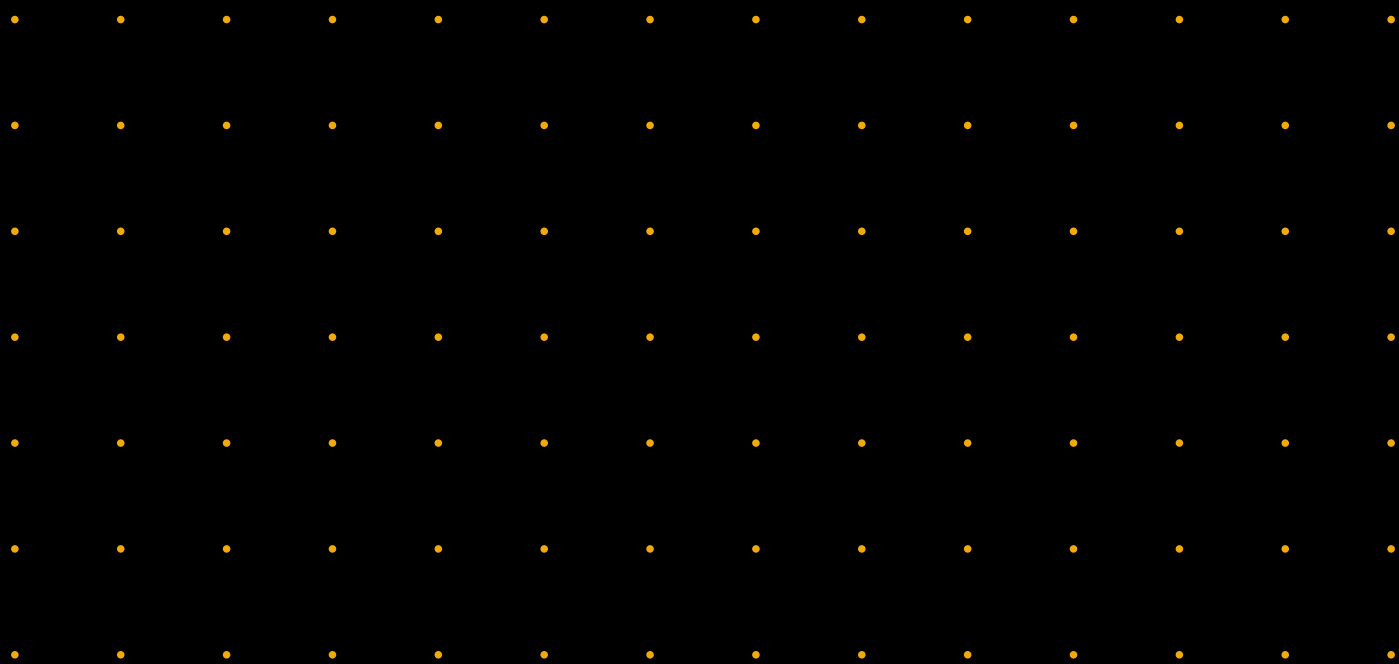
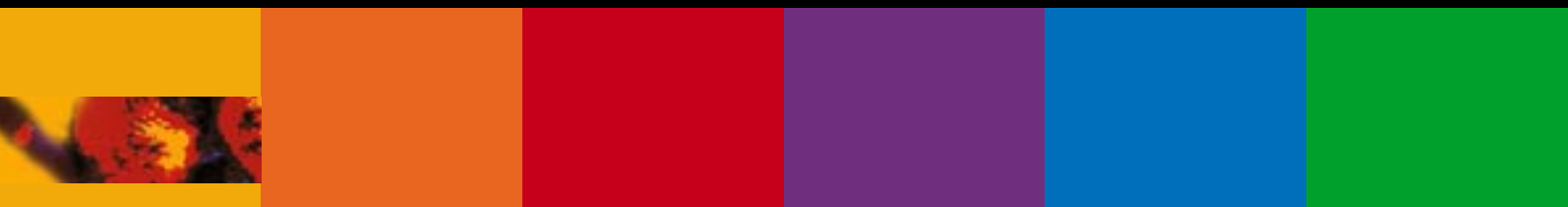
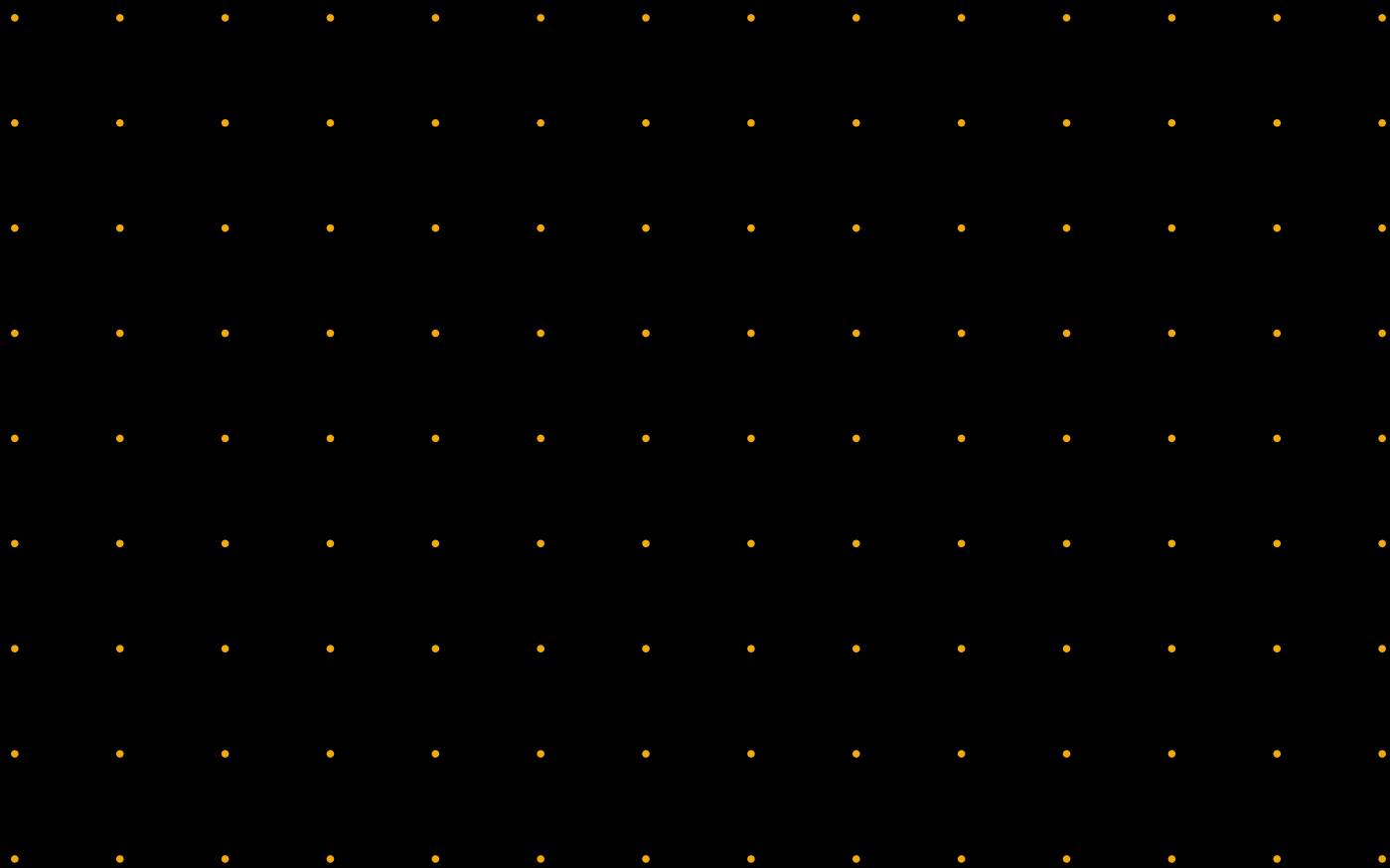
Resultaten van de 103 in 2002 ingediende bezwaarschriften

Aantal	Resultaat
34	Beslissingen zijn herzien waardoor aan het bezwaar geheel of gedeeltelijk tegemoet is gekomen, het bezwaarschrift is vervolgens door het bevoegd gezag ingetrokken;
3	Bezwaarschriften zijn volledig gegrond verklaard;
2	Bezwaarschriften zijn gedeeltelijk gegrond verklaard;
24	Bezwaarschriften zijn ongegrond verklaard;
14	Bezwaarschriften zijn op grond van termijnoverschrijding, dan wel wegens het ontbreken van een motivering, dan wel wegens het ontbreken van een machtiging, niet ontvankelijk verklaard;
16	Bezwaarschriften zijn ingetrokken, zonder dat er door het Vervangingsfonds op het bezwaar is beslist;
10	Bezwaarschriften waren per 30 april 2003 nog in behandeling.

Gezondheidsbevordering op de werkplek krijgt meer aandacht. Ook scholen besteden tijd aan de gezondheid van personeel en leerlingen.

GEZONDHEID

In hoger beroep tegen een andere uitspraak van de Rechtbank Alkmaar was de "sluitingsdatum" van het vervangingsbijdragedifferentiatiesysteem in geding. De Afdeling volgt het Vervangingsfonds in zijn strikte uitvoering van de imperatieve bepaling dat mutaties na 31 oktober geen invloed meer kunnen hebben op de trede-indeling in het kader van het vervangingsbijdragedifferentiatiesysteem. De Afdeling verklaarde het door het bevoegd gezag ingestelde hoger beroep dan ook ongegrond.

5.4. INTERN KLACHTRECHT

In 1999 heeft het bestuur in aanvulling op het bepaalde in de Algemene wet bestuursrecht een klachtenreglement vastgesteld. Iedereen heeft het recht om bij het Vervangingsfonds een klacht in te dienen als hij of zij ontevreden is over de manier waarop hij of zij door het fonds - of door een medewerker die onder de verantwoordelijkheid van het fonds werkzaam is - wordt bejegend.

In het klachtenreglement is onder andere bepaald dat ingediende schriftelijke klachten worden geregistreerd en jaarlijks gepubliceerd. Daarnaast wordt de werking van de klachtenregeling in de praktijk door het bestuur periodiek geëvalueerd.

Gedurende het verslagjaar hebben zich geen klachten in de zin van het klachtenreglement voorgedaan. Publicatie en evaluatie zijn over 2002 dan ook nog niet aan de orde.

6. HET ALGEMEEN BESTUUR EN HET DAGELIJKS BESTUUR

De stichting heeft een Algemeen en een Dagelijks Bestuur. Het Algemeen Bestuur bestaat uit zestien personen alsmede een onafhankelijk voorzitter, welke geen bestuurder in de zin der wet is. Door het Algemeen Bestuur worden twee vice-voorzitters benoemd.

Acht personen worden benoemd door de Centrales van Overheids- en Onderwijspersoneel welke zijn vertegenwoordigd in de Sector Commissie Onderwijs, en wel als volgt:

- twee bestuursleden door het Ambtenarencentrum (AC);
- twee bestuursleden door de Algemene Centrale van Overheidspersoneel (ACOP);
- twee bestuursleden door de Christelijke Centrale van Overheids- en Onderwijspersoneel (CCOOP);
- twee bestuursleden door de Centrale van Middelbare en Hogere Functionarissen bij Overheid, Onderwijs, Bedrijven en Instellingen (CMHF).

Acht personen worden benoemd door de Centrales welke zijn vertegenwoordigd in de Commissie Besturenorganisaties, en wel als volgt:

- twee bestuursleden door de Algemene Bijzondere Centrale (ABC);
- twee bestuursleden door de Vereniging Besturenraad Protestants Christelijk Onderwijs (Besturenraad);
- twee bestuursleden door de Vereniging Besturenorganisaties van Katholieke Onderwijsinstellingen (VBKO);
- twee bestuursleden door de Vereniging van Openbare en Algemeen Toegankelijk Scholen (VOS/ABB).

6.1 SAMENSTELLING ALGEMEEN BESTUUR

Op 31 december 2002 was het Algemeen Bestuur als volgt samengesteld:

onafhankelijk voorzitter:

Dr G.J. van der Top

leden:

(AC)
Y. Raaijmakers
A.J.F. Duif
(ABC)
Mr S.J. Steen
C. Oderkerk
(ACOP)
A.A. Rolvink
Mr T.A.M. van de Pas
(Besturenraad)
P.A. Taapke RA
Drs C.M. Geuze
(CCOOP)
J.S. Duijnhouwer
J.W. Prins
(VBKO)
J.T.M. Eerden
G.A.C. Egelmeers
(CMHF)
Mr H.K. Evers
C.B.D. Smit
(VOS/ABB)
Mr N.Ph. Geelkerken
Mr A.G. Wever

Gedurende de verslagperiode is de samenstelling van het Algemeen Bestuur niet gewijzigd.

Het Algemeen Bestuur is 9 keer in vergadering bijegekomen.

6.2 SAMENSTELLING DAGELIJKS BESTUUR

Het Dagelijks Bestuur bestaat uit de onafhankelijke voorzitter, de beide vice-voorzitters en twee door het Algemeen Bestuur aan te wijzen leden. Op 31 december 2002 was het Dagelijks Bestuur als volgt samengesteld:

onafhankelijk voorzitter:
Dr G.J. van der Top

leden:
J.T.M. Eerden
Mr H.K. Evers
A.A. Rolvink
Mr N.Ph. Geelkerken

Gedurende de verslagperiode is de samenstelling van het Dagelijks Bestuur gewijzigd. Per 6 juni 2002 heeft de heer H.K. Evers het lidmaatschap van het dagelijks bestuur van de heer J.S. Duijnhouwer overgenomen.

Het Dagelijks Bestuur is 4 keer in vergadering bijegekomen.

6.3 INTERNE ORGANISATIE

Het Algemeen Bestuur en het Dagelijks Bestuur worden in hun werkzaamheden ondersteund door de medewerkers van het bestuursbureau Vervangingsfonds. Het bestuursbureau is gevestigd in Rotterdam. De taken van het bestuursbureau zijn gelegen in de beleidsvoorbereiding ten behoeve van het bestuur en in het aansturen van de uitvoering van het door het bestuur vastgestelde beleid. Gedurende de verslagperiode waren 12 personen werkzaam bij het bestuursbureau, waaronder directeur en adjunct-directeur, een zestal (senior)beleidsmedewerkers en secretariële ondersteuning.

Het bestuursbureau verzorgt de aansturing van een tweetal uitvoeringsorganisaties die beiden in Heerlen zijn gevestigd.

De uitvoeringsorganisatie Vervangingfonds is belast met de uitvoering van de reglementen Vervangingsfonds en Noodfonds en verzorgt de premie-inning. Er werken 25 personen.

Diensten VF/PF is de tweede uitvoeringsorganisatie. Deze organisatie is belast met activiteiten op het gebied van personeels- en arbeidsmarktbeleid, arbeidsomstandigheden ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid. Er werken 38 personen.

De uitvoeringsorganisaties zijn zelfstandige aanspreekpunten voor bevoegde gezagsorganen. Beiden kennen ze een telefonische helpdesk. Het bestuursbureau onderhoudt nauwe contacten met de uitvoeringsorganisaties.

7. ADRESSEN

Stichting Vervangingsfonds en Bedrijfsgezondheidszorg
voor het Onderwijs (bestuur en bestuursbureau)

Blaak 22

3011 TA Rotterdam

telefoon: 010 - 217 76 40

telefax: 010 - 214 13 58

Uitvoeringsorganisatie Vervangingsfonds Heerlen

Postbus 4839

6401 JM Heerlen

telefoon: 045 - 579 81 03

telefax: 045 - 579 34 82

Diensten Vf/Pf (informatie en ondersteuning op
het gebied van personeels- en
arbeidsmarktbeleid, arbeids-
omstandigheden, ziekteverzuim
en bedrijfsgezondheidszorg)

Postbus 4839

6401 JM Heerlen

telefoon: 045 - 579 81 07

telefax: 045 - 579 23 32